

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2006

Tomáš Vítek

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Katedra životního prostředí

Právní úprava obalů a obalových odpadů

Vedoucí diplomové práce : JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.

Diplomant: Tomáš Vitek
Komenského nám. 1518,
Říčany, 25101

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem vědecké práci obvyklým.

V Praze 14. 5. 2006

.....

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval za odborné vedení mé diplomové práce panu
JUDr. Michalovi Sobotkovi, Ph.D.

Obsah

Obsah	1
1 Úvod.....	5
2 Vztah obalů a odpadů z obalů k životnímu prostředí.....	6
3 Ochrana životního prostředí v Evropském společenství a právní úprava obalů a odpadů z obalů.....	7
3.1 Politika životního prostředí Evropského společenství (dále jen „ES“).....	7
3.2 Právní normy ES upravující odpady, obaly a obalové odpady	8
3.3 Srovnání úpravy obalů a obalových odpadů vybraných států ES	10
3.3.1 Rakousko.....	10
3.3.2 Belgie	10
3.3.3 Francie.....	11
3.3.4 Německo.....	11
3.3.5 Nizozemsko	12
3.3.6 Španělsko.....	12
3.3.7 Velká Británie.....	13
3.3.8 Srovnání úprav jednotlivých států ES	13
3.4 Historie právní úpravy obalů a odpadů z obalů v České republice	14
3.5 Prameny a východiska platné právní úpravy	15

4	Zákon č. 447/2001 Sb., o obalech.....	17
4.1	Příprava zákona č. 447/2001 Sb., o obalech.....	17
4.2	Účel, cíle a základní zásady sledované zákonem.....	17
4.3	Základní pojmy zákona o obalech.....	18
5	Povinnosti při nakládání s obaly a odpady z obalů	22
5.1	Kvantitativní prevence vzniku obalových odpadů.....	22
5.2	Podmínky složení a vlastností obalů pro uvádění obalů na trh.....	23
5.3	Prokazování splnění podmínek uvedení obalu a obalového prostředku na trh	25
5.4	Označování obalů	25
5.5	Opakovaně použitelné obaly.....	26
5.5.1	Vratné obaly.....	26
5.5.2	Vratné zálohované obaly	27
5.5.3	Zpětný odběr obalů a odpadů z obalů	29
5.6	Využití odpadu z obalů.....	30
5.7	Způsoby splnění povinnosti zpětného odběru a využití odpadu z obalů	31
5.7.1	Samostatný zpětný odběr a využití.....	31
5.7.2	Převedení povinností na jinou osobu.....	31

5.7.3	Uzavření smlouvy o sdruženém plnění s autorizovanou obalovou společností	31
5.8	Seznam povinných osob	32
5.9	Evidence obalů a odpadů z obalů a nakládání s nimi	33
6	Autorizovaná obalová společnost (AOS).....	35
6.1	Východiska české právní úpravy systému pro zajištění sběru použitých obalů a jejich využití a recyklaci.....	36
6.2	Autorizace AOS k zajišťování sdruženého plnění	37
6.2.1	Žádost o autorizaci	38
6.2.2	Rozhodnutí o autorizaci	39
6.3	Povinnosti akcionářů autorizované společnosti	40
6.3.1	Omezení akcionářů AOS	40
6.3.2	Střet zájmů	41
6.4	Omezení autorizované obalové společnosti	41
6.5	Podmínky zajišťování sdruženého plnění.....	44
6.6	Evidenční a informační povinnosti AOS	45
6.7	Dohled nad činností Autorizovaných obalových společností	46
6.7.1	Změna rozhodnutí o autorizaci	46
6.7.2	Zrušení rozhodnutí o autorizaci	46
6.7.3	Zánik rozhodnutí o autorizaci	47

6.7.4	Zveřejňování rozhodnutí o autorizaci.....	48
6.8	Autorizovaná obalová společnost v praxi.....	48
6.8.1	Období před založením společnosti EKO-KOM	48
6.8.2	Období dobrovolné dohody.....	49
6.8.3	Udělení autorizace společnosti EKO-KOM	50
6.8.4	Vývoj oblasti obalových odpadů a recyklace v letech 1997- 2004	51
7	Obaly, odpady z obalů a komunální odpad.....	53
8	Závěr.....	56
9	Seznam používaných zkratk	59
10	Seznam literatury	59
10.1	Právní předpisy.....	60
10.2	Internetové stránky	60
11	Přílohy	61

1 Úvod

Po absolvování předmětu Právo životního prostředí jsem se rozhodl hledat téma své diplomové práce právě v této oblasti. Uvědomil jsem si, v jak vysoké míře naše každodenní jednání ovlivňuje životní prostředí a nelze nevidět, že jde většinou o působení nepříznivé.

Jako jedinci se neekologicky chováme obvykle z neznalosti, pohodlnosti či lhostejnosti, ve svém jednání často neohlížíme na životní prostředí, ve kterém žijeme. Nepřipouštíme si, že je jediné a jedinečné, že naše bezohledné a škodlivé zásahy do něj mohou být nezvratné. Zdá se, že dalším generacím zanecháme životní prostředí poznamenané naším neblahým působením, jehož důsledky budou muset řešit.

Tématem mé diplomové práce je Právní úprava nakládání s obaly a odpady z obalů. Je to jedna z důležitých oblastí a součástí ochrany životního prostředí. Jedná se o poměrně novou problematiku. Začala se důrazněji objevovat teprve v průběhu několika posledních desítek let. V současné době je vysoce aktuální a její význam se bude nepochybně v příštích letech udržovat v centru pozornosti. Její řešení bude bezpochyby vyžadovat mnoho všestranného úsilí, pro které je nezbytný jasný legislativní rámec. Je zřejmé, že během relativně krátké doby existence právní úpravy týkající se nakládání s obaly a odpady z obalů dochází k pozitivnímu vývoji a k přínosu ve věci ochrany životního prostředí i k lepšímu zacházení s přírodními zdroji. Na tomto tématu považuji za zajímavou a důležitou skutečnost, že nakládání s obaly patří k věcem, které se přímo v každodenním životě dotýkají každého z nás. Vždyť nám nejrůznější druhy obalů projdou rukama několikrát denně. Je proto nanejvýš žádoucí, aby se co nejvíce lidí při styku s nimi chovalo způsobem, který životnímu prostředí prospívá, nebo je alespoň nepoškozuje.

Energetici říkají, že nejlepší a nejčistší energie je ta, která se nevyrobí. Totiž taková, která se ušetří racionálním využitím energetických zdrojů a úsporami energie. Je zřejmá paralela s oblastí, z níž vychází téma mé diplomové práce. I zde platí, že právě prevence je nejpříznivějším řešením pro životní prostředí. Pokusím se ve své práci kromě posouzení současného stavu právní úpravy obalů a odpadů z obalů také zaměřit na prevenci vzniku obalů a odpadů z obalů, která je prvním krokem v řetězci opatření vedoucích k racionálnímu nakládání s obaly i s odpady z nich.

Tato práce si neklade za cíl komplexní zhodnocení dané problematiky, je pokusem o postihnutí nejdůležitějších institutů a jejich aplikaci v praxi.

2 Vztah obalů a odpadů z obalů k životnímu prostředí

Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jeho dalšího vývoje. Jeho nejdůležitějšími složkami jsou ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.¹ Životním prostředím je v pojetí zákona chápána část hmotného světa tvořená přírodou.² Všechny živé organismy ke své existenci potřebují životní prostředí, které jim poskytne životní podmínky nezbytné pro jejich život. Člověk je jediný z živých organismů naší planety, který, v důsledku svého působení v oblasti rozvoje průmyslu a hospodářství a také nárůstu populace, začal velmi významně ovlivňovat životní prostředí na Zemi. Důsledky lidských činností se postupně stávaly pro životní prostředí natolik ohrožující, že začalo být nutné životní prostředí před lidským působením chránit. Pokud by člověk dále pokračoval ve svých činnostech zcela bez ohledu na životní prostředí, změny podmínek na Zemi by mohly dojít ke stavu přímého ohrožení života na této planetě. Právo životního prostředí se zabývá ochranou před negativním působením lidských činností.

Právo zabývající se ochranou životního prostředí se potýká se základním dilematem společným všem oblastem lidské činnosti, které podléhají právní regulaci. Každá právní úprava má za cíl ponechat co možná největší míru svobody adresátům právních norem. Aby měla právní norma smysl, musí zároveň zajistit potřebnou ochranu důležitým principům, které chrání a podporuje.

Oba zmíněné aspekty jsou do jisté míry protichůdné. Je zřejmé, že pokud se rozhodneme pro ochranu životního prostředí, dotkneme se svobody lidského konání a nevyhneme se konfliktům. Cílem právních norem v oblasti životního prostředí není výrazné potlačení svobody lidských činností na úkor životního prostředí. Je však nutné, aby si lidé při každé své činnosti uvědomovali všechny důsledky, které jejich kroky mají. Je důležité, aby lidské konání respektovalo přírodu a životní prostředí v co možná nejvyšší míře.

Výsledky lidské činnosti dříve velmi často hodnoceny a vyjadřovány pouze v ekonomických ukazatelích a zahrnovaly pouze přímý výsledek dané činnosti. Sekundární důsledky byly obvykle zcela přehlíženy. Objektivní posouzení a ekonomické vyčíslení lidských činností by mělo zahrnout všechny dopady, které hodnocená činnost přinesla, tedy i vliv na životní

¹ § 2 zákona č. 17/199Sb., o životním prostředí

² Milan Damohorský a kolektiv, Právo životního prostředí, 1. Vydání 2003, C.H. Beck, strana 28

prostředí. Při určování priorit zvolených lidskou společností je třeba mít na paměti princip nejvyšší hodnoty³ životního prostředí. Životní prostředí je hodnotou nenahraditelnou. Na jeho osudu závisí osud lidstva i veškerého života na naší Zemi. Na každou lidskou činnost by mělo být nahlíženo z pohledu důsledků na životní prostředí.

Mezi důležité faktory, které významnou měrou ovlivňují životní prostředí, jsou odpady. Vznikají jako vedlejší produkt převážné většiny lidských činností.⁴ Velká část odpadů je odkládána do životního prostředí bez dalšího využití, přestože tyto odpady mohou být zdrojem surovin nebo energie. Naše životní prostředí však neomezenou možnost absorbovat odpady nemá. Rozsah v jakém je jimi zatěžováno, se stal vážným problémem současnosti. Významnou roli hraje i ekonomická stránka. Odpady mohou poskytnout dále využitelnou surovinu. Její využití sníží výši požadavků na primární zdroje surovin a působí ve smyslu principu trvale udržitelného rozvoje, který je definován jako takový rozvoj společnosti, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů⁵.

Odpady z obalů jsou významnou kategorií odpadů. V poslední době jsme svědky varující míry nárůstu množství odpadu i obalového odpadu. V západní Evropě představuje objem obalových odpadů 30 - 50% veškerého komunálního odpadu⁶. Pro běžného občana- spotřebitele jde o odpad, s nímž je každodenně ve styku. Obaly a odpady z obalů jsou upraveny samostatně zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech. Hlavním cílem právní úpravy obalů a odpadů z obalů je zásada prevence vzniku odpadů z obalů a zajištění jejich využití. Právo životního prostředí i právní úprava oblasti obalů jsou záležitostmi posledních desetiletí a procházejí stále vývojem.

3 Ochrana životního prostředí v Evropském společenství a právní úprava obalů a odpadů z obalů

3.1 Politika životního prostředí Evropského společenství (dále jen „ES“)

V návaznosti na první celosvětovou konferenci OSN o životním prostředí, která se konala ve Stockholmu v roce 1972, byl společenstvím přijat v roce

³ Milan Damohorský a kolektiv, Právo životního prostředí, 1. Vydání 2003, C.H. Beck, strana 48

⁴ Milan Damohorský a kolektiv, Právo životního prostředí, 1. Vydání 2003, C.H. Beck, strana 353

⁵ § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

⁶ Milan Damohorský a kolektiv, Právo životního prostředí, 1. Vydání 2003, C.H. Beck, strana 368

1973 První akční program ochrany životního prostředí, který zakotvil hlavní zásady a priority, jimiž se měla řídit politika životního prostředí společenství. Akční programy byly přijímány na pětileté období. Již druhý z nich, přijatý v roce 1977, požadoval přehodnocení průmyslové politiky společenství s ohledem na potřeby životního prostředí. Třetí akční program z roku 1982 kladl důraz na princip prevence a požadoval integraci politiky životního prostředí do ostatních politik ES. Jednotný evropský akt z roku 1987 začlenil do Smlouvy o ES nově kapitolu Životní prostředí. Ochrana životního prostředí se tak stala součástí primárního práva. Úprava v rámci jednotného evropského aktu formulovala hlavní principy ekologické politiky, jako jsou zásada prevence, zásada náhrady škody u zdroje poškození, zásada, že platí znečišťovatel a zásadu integrace politiky životního prostředí do ostatních politik. Čtvrtý akční program řešil hlavně otázky efektivní implementace evropských norem práva životního prostředí a zlepšení přístupu k informacím. Maastrichtská smlouva z roku 1992 přinesla mezi zásady ochrany životního prostředí princip předběžné opatrnosti a ve Smlouvě o ES byl zakotven důležitý výraz „trvale udržitelný rozvoj“ tak, jak je chápán dodnes. Pátý akční program z roku 1993 se zaměřil především na trvale udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, na předcházení vzniku odpadů a na zkvalitnění obalových technologií. Amsterodamská smlouva z roku 1997 přinesla spolurozhodování Rady a Evropského parlamentu o většině otázek životního prostředí, o začlenění principu trvale udržitelného rozvoje a principu integrace do primárního práva. Dalšími oblastmi, na které se zaměřil šestý akční program přijatý v roce 2002, jsou využívání přírodních zdrojů a odpadové hospodářství. Stále rostoucí objem odpadů s sebou nese nutnost dalších opatření na podporu recyklace a zhodnocení odpadů. Předpokladem a podmínkou uskutečnění těchto záměrů je skutečné promítnutí politiky odpadového hospodářství do politiky výroby produktů⁷.

3.2 Právní normy ES upravující odpady, obaly a obalové odpady

První právní normou ES zabývajícími se úpravou odpadů a jejich odstraňováním byla směrnice o odpadech č. 75/442/EHS. Po téměř dvaceti letech následovala směrnice č. 94/62/ES o obalech a obalových odpadech, která podrobně upravovala samostatnou kategorii obalů a obalových odpadů.

Směrnice o odpadech č. 75/442/EHS se zaměřuje na důležité cíle jako je ochrana lidského zdraví. Požaduje sjednocení právní úpravy v oblasti odstraňování odpadů v jednotlivých členských státech tak, aby nevznikaly

⁷ Milan Damohorský a kolektiv, Právo životního prostředí, 1. Vydání 2003, C.H. Beck, strana 10

nerovné podmínky soutěže a aby nedocházelo k ovlivňování fungování společného trhu. Svě místo zde má též životní prostředí a podpora využití odpadů a použití materiálů za účelem snížení využívání přírodních zdrojů. Směrnice se rovněž zaměřuje na ochranu lidského zdraví. Soustředila se na zavedení systému povolení a na dohled nad podniky zpracovávajícími a skladujícími odpady. Zároveň tato směrnice dle principu „znečišťovatel platí“ zavádí zásadu, že náklady na odstranění odpadů po odečtení jejich případného zhodnocení ponese držitel, který přenechává odpad osobě oprávněné k jeho sběru, nebo nakládání s ním, nebo předchozí držitel nebo výrobce výrobku, z něhož odpad vznikl⁸.

Důležitou normou je směrnice č. 94/62/ES o obalech a obalových odpadech. Jejím cílem je sjednotit právní úpravy nakládání s obaly a obalovými odpady ve snaze omezit účinky na životní prostředí nebo jim zabránit. Směrnice si dále klade za cíl dosáhnout vysoké úrovně ochrany životního prostředí a zabezpečit fungování společného trhu při vyloučení překážek, které brání obchodu. Zároveň považuje za nutné zabránit omezování nebo narušování hospodářské soutěže v ES⁹. Hlavní prioritou nakládání s obaly a obalovými odpady je prevence vzniku obalových odpadů. Dalšími zásadami jsou opakované použití obalů a využití obalových odpadů tak, aby konečné množství odpadů vyžadujících odstranění bylo co nejmenší. Směrnice rovněž požaduje zavádění opatření k předcházení vzniku obalových odpadů, tedy prevenci. Poskytuje členským státům možnost podpořit systémy opakovaného používání obalů, stanoví povinné a maximální podíly využití a recyklace použitého odpadu, ukládá členským státům povinnost zajistit zavedení systému zabezpečujícího sběr, vrácení, opakované použití a využití použitých obalů nebo obalových odpadů. Směrnice také požaduje značení obalů, k usnadnění jejich identifikace, stanoví nejvyšší přípustné obsahy vybraných těžkých kovů v obalech a ukládá členským státům povinnost zavést informační databáze s údaji o tocích obalových odpadů a zajistit informovanost spotřebitelů. Dále směrnice zdůrazňuje nutnost, aby si všichni, kteří se zabývají výrobou, použitím, dovozem a distribucí obalů a balených výrobků, více uvědomovali rozsah, v jakém se obaly stávají odpadem, a přijali za tento odpad odpovědnost v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“. Směrnice dává v souladu s touto zásadou možnost členským státům přijmout opatření k plnění uvedených cílů¹⁰.

---

⁸ článek 11 směrnice č. 75/442/EHS o odpadech

⁹ směrnice č. 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

¹⁰ článek 15 směrnice č. 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

3.3 Srovnání úpravy obalů a obalových odpadů vybraných států ES

Právní úpravy a zkušenosti z praxe různých členských států ES týkající se obalů a obalových odpadů a systému sběru a využití obalového odpadu byly využity při zpracování úpravy našeho zákona. Pro srovnání níže uvádím úpravy jednotlivých států¹¹

3.3.1 Rakousko

Rakouská právní úprava předpokládá vytvoření systému sběru odpadu z domácností, podniků i průmyslu. Výrobci, distributoři a dovozci jsou povinni odebírat použité obaly zpět. Povinné osoby se mohou účastnit lokálních systémů sběru a využití odběru odpadů. Firmy, které se účastní v některém systému sběru a využití, na něj přenášejí své výše zmíněné povinnosti. Firmy, které se do systému nezapojily, jsou povinny požadavky plnit samy včetně limitů stanovených pro využití. Firmy mají povinnost toto plnění prokazovat.

3.3.2 Belgie

Obaly podléhají obecnému režimu zákona o požadavcích na výrobky z hlediska podpory udržitelné výroby a spotřeby a ochrany životního prostředí a zdraví (1999). Za účelem předcházení vzniku nadměrného množství obalů a hmotností obalů a hmotností baleného výrobku se nesmí zvyšovat nad úroveň, která byla v době, kdy zákon nabyl účinnosti.

Každý dovozce, který uvádí na trh balený výrobek, je povinen odebrat zpět takové množství použitých obalů, odpovídající splnění limitů pro využití a recyklaci. Osoby odpovědné za obaly (tj. baliči, plniči, dovozci atd.) jsou povinny nést úplné náklady sběru, využití a odstraňování odpadu z obalů v souladu s tzv. meziregionální dohodou. Tyto povinné osoby mohou přenést své povinnosti na kteroukoli třetí osobu, která je založena podle veřejného nebo soukromého práva. Většinou se jde o společnosti nakládající s odpadem nebo na místní úřady. Mají rovněž možnost uzavřít smlouvu o přenesení těchto povinností na schválenou organizaci. Uzavřená smlouva s takovou schválenou organizací postačuje k tomu, aby povinnosti odpovědné osoby byly uznány za splněné. Malé podniky může v organizaci reprezentovat třetí osoba, například

---

¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 477/2001 Sb., Obecná část, strana 13 a následující

obchodní asociace. Organizace musí být neziskovou společností, která se zabývá jedinou činností a to přebíráním odpovědnosti za smluvní partnery v oblasti zpětného odběru. Schválení (nejdéle na dobu) uděluje organizaci meziregionální obalový výbor, který také koná dohled nad její činností.

3.3.3 Francie

Ve Francii je nakládání s použitými obaly pocházejícími z domácností upraveno zvláštními nařízeními (1993) a s použitými obaly pocházejícími z průmyslu (1995). Další nařízení (1996) reflektuje přijetí směrnice 94/62/ES. Výrobci a dovozcům balených výrobků jsou odpovědní za využití odpadu z obalů z domácností. Povinnosti, které z této odpovědnosti plynou mohou plnit buď sami vlastními prostředky, nebo prostřednictvím oprávněné organizace. Organizace, které přebírají odpovědnost za jednotlivé podniky, musí mít oprávnění, udělované nejdéle na dobu 6 let s možností prodloužení francouzským ministerstvem životního prostředí. Toto oprávnění upřesňuje druhy a množství obalů, které je organizace povinna odebírat zpět a odstraňovat, výši plateb odváděných organizací a výši plateb, které organizace bude poskytovat místním úřadům na uhrazení jejich nákladů za třídění odpadů. Nyní je ve Francii jedna centrální organizace a několik organizací menších, které se specializují na vybrané obaly (např. obaly od léčiv).

3.3.4 Německo

Německo je příkladem země, kde byl zaveden tzv. duální systém. Duální systém spočívá v úplném oddělení obalového odpadu od ostatních odpadových toků a vytvoření specializované infrastruktury pouze pro nakládání s tímto typem odpadu. Nakládání s obaly v Německu upravuje nařízením o předcházení vzniku odpadu z obalů (1991), novelizované v roce 1998. Prodejci mají povinnost, před nabídnutím výrobků k prodeji, z nich sejmout sekundární obaly nebo nabídnout zákazníkovi možnost tyto obaly v obchodě ponechat. Další povinností je zřídit v provozovnách sběrná místa pro použité obaly, které jsou dodavatelé výrobků povinni odebrat a obstarat jejich další využití. Z těchto povinností jsou osvobozeni výrobci a prodejci, kteří se účastní duálního systému pro sběr, třídění a využití použitých obalů. Náklady na fungování systému jsou hrazeny z plateb, které výrobci a prodejci zapojení do tohoto systému odvádějí za používání tzv.

zeleného bodu – symbolu uváděného na obalu, který označuje účast v systému. Systém spravuje jediná společnost – Duales System Deutschland AG.

3.3.5 Nizozemsko

V Nizozemsku jsou základní pravidla nakládání s obaly upraveny smlouvou mezi nizozemskou vládou, Společností pro obaly a životní prostředí a národními organizacemi zaměstnavatelů (tzv. Covenant II, 1997). Jde o řešení na základě dobrovolné dohody formálně podobné situaci v ČR před účinností zákona č 477/2001 Sb. Této smlouvy se účastní přes 300 tisíc nizozemských podniků. Nizozemské ministerstvo životního prostředí doporučuje podnikům spolupráci podle této smlouvy, jelikož pak přestávají být nositeli individuální odpovědnosti za plnění stanovených cílů (povinných limitů pro využití, recyklaci atd.). Podniky, které se neúčastní této smlouvy, musí plnit povinnosti týkající se oznamování přijatých opatření, vedení evidencí o nich a podobně. Tříděný sběr použitých obalů z domácností provádějí místní úřady, náklady hradí podniky v souladu s uzavřenou smlouvou. Náklady na odstraňování obchodních a průmyslových obalů hradí jejich koneční uživatelé.

3.3.6 Španělsko

Zákon o obalech a odpadech z obalů (1997) ukládá, že všechny obaly uvedené na španělský trh musí být zpětně odebrány nebo zapojeny do integrovaného systému odpadového hospodářství nebo do vratného systému pomocí záloh. Zákon umožňuje vznik více organizací provozujících integrovaný systém odpadového hospodářství, nicméně působí pouze jedna, společnost – Ecoembes. Integrované systémy musí schválit regionální úřad. Souhlas uděluje na maximálně 5 let a může být obnoven. Integrované systémy se financují z plateb, kterým podléhá každý balený výrobek uvedený na trh, a to rozdílně podle použitého obalového materiálu. Výrobek, za který byla platba odvedena, může být označen značkou potvrzující účast v integrovaném systému. Místní úřady mohou uzavřít s integrovaným systémem smlouvu, ve které jsou upřesněny podmínky, za kterých místní úřady budou provádět sběr použitých obalů a dopravovat je ke třídění nebo přímo k využití. V tomto případě hradí systém místnímu úřadu z výnosu plateb, které integrovanému systému plynou za balené výrobky uváděné na trh, rozdíl mezi

náklady úřadů na klasický způsob sběru odpadu, a náklady, které vynakládají na oddělený sběr použitých obalů. Místní úřady, které nezapojené do integrovaného systému, uzavřou smlouvu s autonomním regionem. Tato smlouva stanoví povinné limity využití a recyklace použitých obalů pocházejících z jejich území.

3.3.7 Velká Británie

Velká Británie je jediným státem ES, který při zabezpečení využití obalu nepoužil zřízení autorizované společnosti k zajištění zpětného odběru. Aplikován byl koncepčně odlišný postup, ve kterém autorizované společnosti nakupují na volném trhu zvláštní cenný papír, který vydávají a obchodují firmy provádějící recyklaci obalového odpadu. Výrobce má povinnost sám nebo prostřednictvím autorizované společnosti nakoupit množství těchto cenných papírů, odpovídající jeho produkci obalů a výrobků. Jedná se analogii s obchodovatelnými emisními limity.

Na počátku byla cena zmíněných cenných papírů relativně vysoká. Vzhledem silné pozici recyklačních firem poměrně rychle klesla, protože rychlé spojování původně konkurenčních autorizovaných společností vedlo rychlému snížení ceny, a tedy i finančních prostředků v odpadovém hospodářství. Recyklační firmy navíc použily prostředky z prodeje cenných papírů jako krátkodobý zdroj zisku a získané prostředky nebyly vyžity tam, kde měly, ve vlastním sběru a třídění odpadu. Systém se navíc prokázal jako obtížně kontrolovatelný pro státní orgány a nezajišťuje evidenci obalových a odpadových toků vyžadovanou směrnicí.

Způsob zvolený Velkou Británií se projevil jako málo účinný a Velká Británie je jedním ze států ES, jež mají velké potíže s plněním cílů daných směrnicí.

3.3.8 Srovnání úprav jednotlivých států ES

Většina států ES zvolila řešení financování systému založené na finančních prostředcích od výrobců obalů a balených výrobků. Výrobci a dovozci mají povinnost zajistit zpětný odběr a využití v rozsahu, který odpovídá jejich produkci, resp. dovozu. Tuto povinnost mohou plnit individuálně, tj. fyzickým zajištěním nebo prostřednictvím systému, tj. uzavřením smlouvy a poplatky ve výši odpovídající jejich produkci v souladu s podmínkami stanovenými systémem. Proto

článek 7 směrnice klade důraz na nediskriminační přístup ke všem subjektům, aby nedošlo k diskriminaci některého z nich.

Otázka diskriminace při zřízení systému dle článku 7 směrnice je velmi citlivá. Směrnice neurčuje způsob, kterým má být systém vytvořen. Obavy z potencionálního obvinění členských států z diskriminace určitých subjektů nebo výrobků vedla všechny státy ES ke shodnému přístupu. Společnosti provozující systémy dle článku 7 směrnice jsou ve všech státech ES soukromým subjektem. Nejrozšířenější formou je akciová společnost založená výrobcí obalů a balených výrobků. Tyto akciové společnosti jsou založeny coby účelové společnosti neziskového typu a jsou podrobeny speciálnímu režimu v souladu s vnitrostátní legislativou. Každý ze států ES uplatnil některé odchylky od obvyklé úpravy zejména v oblasti daní, nakládání s prostředky společnosti Společným znakem národních úprav je, že tyto společnosti mohou fungovat pouze s autorizací státního orgánu a pod jeho kontrolou¹².

Pouze tento způsob řešení garantuje, že stát nemůže být viněn z ovlivňování činnosti systému ve prospěch či neprospěch určitých subjektů nebo výrobků. Méně příhodným se jeví řešení financování implementace směrnice použitím ekologických daní a státního rozpočtu prostřednictvím komunální daně nebo podobným nástrojem, kterým by obce přenesly náklady na sběr a třídění přímo na výrobce.

3.4 Historie právní úpravy obalů a odpadů z obalů v České republice

Právní úprava hospodaření s odpady a jejich škodlivými účinky před rokem 1989 prakticky neexistovala. Základem byl zákon č. 20/1966 Sb., o péči a zdraví lidu a vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 45/1966 Sb., o vytváření a ochraně zdravých životních podmínek, a dále některé vyhlášky upravující sběr vybraných druhotných surovin.

Po roce 1989 byl základním předpisem odpadového hospodářství zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech spolu se zákonem ČNR č. 311/1991 Sb., o státní správě v odpadovém hospodářství a zákon ČNR č. 62/1992 Sb., o poplatcích za uložení odpadů. Zákon č. 238/1991 Sb., stanovil za původce komunálního odpadu obec, ale nedefinoval komunální odpad samotný.

Zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech obsahoval úpravu odpadů i obalů, které jsou dnes upraveny samostatnými zákony (zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech a zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech). Tento zákon zakotvil v §

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 477/2001Sb., Obecná část, strana 13 a následující

18 a 19 hlavní povinnosti výrobců a dovozců ve věci nakládání s obaly. Zakázal uvádět na trh takové výrobky, jejichž použité části nebo nespotřebované obaly nebylo možné dále využít ani zneškodnit způsobem přesahujícím stanovené meze pro ochranu životního prostředí. Zákon zavedl omezení obsahu vybraných těžkých kovů v obalech, stanovil závazný podíl využití a recyklace použitých odpadu z obalů, stanovil povinnost označit obaly a zpětného odběru určených obalů a výrobků. K nedostatkům tohoto zákona patřilo například to, že nečinil rozdíl mezi spotřebitelským a průmyslovým odpadem, vůbec nespravoval evidenci obalů a odpadů. Nařízení vlády č. 31/1999 Sb., a vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 338/1997 Sb., k provedení těchto ustanovení stanovila seznam výrobků a obalů, na které se vztahovala povinnost zpětného odběru, a podrobnosti pro nakládání s obaly a obalovými materiály a s odpady z použitých výrobků.¹³

Tato úprava ale nebyla zcela v souladu se směrnicí ES o obalech a nespravovala systém zpětného odběru použitých obalů, nestanovovala zajištění jejich dalšího využití či zajištění recyklace, neurčovala povinné osoby a nespécifikovala jejich povinnost. V praxi se ukázalo, že povinnosti uložené zákonem jsou obtížně vymahatelné. Chybějící systém zpětného odběru použitých obalů, zajištění jejich využití a recyklace byl nahrazen Dobrovolnou dohodou mezi Ministerstvem životního prostředí a Českým průmyslovým sdružením pro obaly. Dobrovolná dohoda byla v souladu s doporučením Komise ES č. 96/733/EC uznána za způsob transpozice směrnice č. 94/62/EC o obalech a nahrazovala systémové řešení zpětného odběru použitých obalů a jejich využití prostřednictvím autorizovaných obalových společností, které přinesl až současný zákon o obalech. Dobrovolnou dohodou byl zajištěn zpětný odběr a recyklace asi 40 % všech obalů uváděných na trh v České republice. Výrobci se podíleli na nákladech třídění sběru v obcích, které měly celkem 5,9 miliónu obyvatel.¹⁴

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele ve znění pozdějších předpisů v § 18 upravoval ochranu spotřebitele při zpětném odběru vratných zálohovaných obalů. Ta je v současnosti upravena § 9 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech. Výše zálohy vratných zálohovaných obalů byla stanovována dohodou mezi výrobcem, dodavatelem a prodejcem.

3.5 Prameny a východiska platné právní úpravy

Základním předpisem upravujícím nakládání s obaly a obalovými odpady je zákon č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění zákona č. 274/2003 Sb., zákona

¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 477/2001Sb., Obecná část str. 2

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 477/2001Sb., Obecná část, str. 4

č. 94/2004 Sb., zákona č. 237//2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., a zákona č. 66/2006 Sb. (dále jen „**zákon**“).

Zákon č. 477/2001 Sb., je proveden vyhláškou č. 116/2002 Sb., Ministerstva průmyslu a obchodu, o způsobu označování vratných zálohovaných obalů, vyhláškou č. 641/2004 Sb., Ministerstva životního prostředí (dále jen „**Ministerstvo**“) o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence, a nařízením vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů.

Zákon o obalech je právní normou, kterou byla česká právní úprava harmonizována se směrnicí Rady Evropských společenství č. 94/62/EC o obalech a obalových odpadech (dále jen „**směrnice**“), ve znění pozdějších novel tj. směrnic č. 2004/12/ES a č. 2005/20/ES.

Obecnou právní úpravu zabývající se nakládáním s odpady představuje zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o odpadech**“) a právní předpisy, které jej provádějí.

Zákon o odpadech vychází z obdobných principů¹⁵ jako zákon o obalech. Prioritní je předcházení vzniku odpadů, následuje omezování jeho množství a nebezpečných vlastností odpadů. Odpady, jejichž vzniku není možné zabránit, musí být pokud možno využity. Přednost má materiálové využití před energetickým. Není-li využití možné, je třeba odpady odstranit tak, aby bylo co nejvíce chráněno lidské zdraví a životní prostředí¹⁶. Klíčovými pojmy zákona o odpadech je pojem „odpad“. Tím je každá movitá věc, které se osoba zbavuje, nebo má úmysl či povinnost se zbavit a současně patří do některé z kategorií odpadů v příloze zákona o odpadech¹⁷. Dalším klíčovým pojmem je „původce odpadu“, kterým je právnická nebo podnikající fyzická osoba, při jejichž činnosti vznikají odpady. V případě komunálního odpadu, vznikajícího z činnosti fyzických osob nepodnikatelů, je původcem obec. Obec se stává původcem a vlastníkem komunálního odpadu v okamžiku jeho odložení fyzickou osobou na místo k tomu určeném¹⁸. Velká část povinností uložených zákonem o odpadech se vztahuje na původce odpadů¹⁹, nikoliv na fyzické osoby nepodnikatele.

Zákon o odpadech zajišťuje slučitelnost české právní úpravy odpadů se směrnicí Rady Evropského společenství č. 75/442/EHS o odpadech ve znění směrnice č. 91/156/EHS (dále jen „**směrnice o odpadech**“).

¹⁵ § 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

¹⁶ § 10 odstavec 1 a § 11 odstavec 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

¹⁷ § 3 odstavec 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

¹⁸ § 4 písmeno p zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

¹⁹ § 16 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

4 Zákon č. 447/2001 Sb., o obalech

4.1 Příprava zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

Cílem současného zákona o obalech bylo vytvořit komplexní právní úpravu pro nakládání s obaly v České republice a transponovat směrnici do českého právního řádu. Předchozí právní úprava nebyla komplexní a nebyla ani plně harmonizovaná s právními předpisy ES.

Při přípravě návrhu zákona o obalech byl kladen velký důraz na jeho dobrou provázanost s paralelně připravovaným zákonem o odpadech, který byl přijat pod č. 185/2001 Sb.. Zákon o obalech má v oblasti nakládání s odpady z obalů povahu speciálního předpisu ve vztahu k zákonu o odpadech. Nestanoví-li zákon o obalech jinak, na nakládání s odpadem z obalů se vztahuje zákon o odpadech.²⁰ Zákon měl dále zajistit vysoký stupeň ochrany životního prostředí a aniž by byla omezena hospodářská soutěž.

4.2 Účel, cíle a základní zásady sledované zákonem

Hlavním cílem zákona o obalech je chránit životní prostředí.

Zákon upravuje vznik a nakládání s obaly a obalovými odpady včetně jejich odstraňování. Velký důraz právní úprava obalů a odpadů klade na prevenci vzniku obalů a odpadů z obalů obalech se zabývá nakládáním s obaly. Obaly a odpady z nich mají vlastnosti škodlivé pro životní prostředí a jsou pro ně zátěží. Je tedy zřejmé, že obal nejlepší obal je ten, který nevznikne, nevytvoří odpad, se kterým je nutno naložit a není tedy zátěží pro životní prostředí. K takovému stavu vede právě prevence, která je významným způsobem ochrany životního prostředí. K dosažení tohoto cíle v oblasti obalů a odpadů z nich mají v závažné míře posloužit stanovené požadavky na snižování hmotnosti a objemu obalů, požadavky na snižování škodlivosti obalů a obsahu chemických látek v obalech, dále zpětný odběr obalů a využívání odpadu z obalů. Požadavky na složení obalů si kladou za cíl zajistit ochranu životního prostředí ve fázi odstraňování použitých obalů.

Zákon v souladu s hierarchií nakládání s odpady sleduje čtyři základní cíle. Stanovit vlastnosti obalů z hlediska prevence jejich škodlivosti vůči životnímu prostředí, určit postupy ke snižování množství odpadů z obalů, zajistit sběr a třídění tohoto odpadu, zajistit využití odpadu z obalů²¹.

²⁰ § 1 odstavec 3 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

²¹ JUDr. Petr Petžilek, Ph.D., Zákon o obalech č. 447/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 42

Zákon²² obsahuje rovněž komplexní úpravu obalů a obalových odpadů a nakládání s nimi. Působnost zákona se vztahuje na všechny obaly, které jsou v ČR uváděny na trh nebo do oběhu s výjimkou určitých typů přepravních kontejnerů²³.

Zákon také definuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob oprávněných k podnikání, určuje působnost správních úřadů v oblasti nakládání s obaly a odpady z obalů. Neupravuje však práva a povinnosti fyzických osob, které nejsou podnikateli, a na které se vztahuje pouze obecná úprava zákona o odpadech týkající se povinností fyzických osob při nakládání s komunálním odpadem²⁴. Zákon o odpadech ukládá každému povinnost nakládat s odpady a zbavovat se jich pouze způsobem stanoveným zákonem o odpadech a dalšími právními předpisy na ochranu životního prostředí²⁵. Fyzickým osobám, které nejsou podnikateli, zákon o odpadech stanoví pouze povinnost odkládat komunální odpad na místa, která k tomu účelu obec vyhradila, který obec určila obecně závaznou vyhláškou. Dále zákon o odpadech ukládá povinnost fyzickým osobám komunální odpad shromažďovat odděleně, třídít ho a předávat k využití způsobem, který obec svou závaznou vyhláškou²⁶ stanoví. Neplnění této povinnosti může být sankcionováno dle § 46 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích až do výše 30 000 Kč, pro porušení povinnosti stanovené obecně závaznou vyhláškou, kterou je sběr komunálního odpadu na území příslušné obce upraven. Toto ustanovení má v praxi spíše deklaratorní charakter vzhledem k obtížnému odhalení osoby, která porušila povinnost třídít komunální odpad. V praxi se postih fyzických osob užívá spíše v případě využití tzv. černé skládky s možností uložení pokuty do výše 10 000 Kč dle § 47b zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

4.3 Základní pojmy zákona o obalech

Zákon definuje klíčové pojmy, pokud nejsou definovány zákonem o odpadech či jiným právním předpisem. Níže uvádím vybrané definice zákon pro potřeby této práce. Nejdůležitější definicí zákona je definice obalu:

---

²² zákon č. 477/2001 Sb., o obalech

²³ § 1 odst. 2 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

²⁴ § 12 odst. 1, alinea první zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

²⁵ § 12 odstavec 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

²⁶ § 17 odstavec 4 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

- Obalem²⁷ zákon rozumí jakýkoliv výrobek sloužící k pojmání zboží, k jeho ochraně, jeho manipulaci, prezentaci při jeho nabídce spotřebiteli nebo jinému konečnému uživateli, jestliže má zároveň: v místě nákupu tvořit prodejní jednotku pro spotřebitele nebo konečného uživatele „prodejní obal“, nebo; v místě nákupu tvořit skupinu určitého počtu prodejních jednotek „skupinový obal“, nebo; usnadnit manipulaci s určitým množstvím prodejních jednotek nebo skupinových obalů a zabránit jejich poškození „přepravní obal“.

Rozdělení obalů na prodejní, skupinové a přepravní v souladu se směrnicí je důležité pro určení odpovědnosti osoby uvádějící obal na trh či do oběhu, za vytvořený obalový odpad. Jedná-li se o skupinové a přepravní obaly, musí tato osoba zajistit využití vzniklého odpadu v míře, kterou ukládá zákon. U spotřebitelských obalů je vedle této povinnosti uložena povinnost poskytnout spotřebitelům možnost použití obal odložit na přístupné místo, fakticky přenést odpovědnost za obalový odpad na toho, kdo uvedl obal na trh nebo do oběhu.

V původním znění zákona byla definice obalu problematická. V praxi docházelo k tomu, že podnikatelé, kteří nedodávali obaly nebo balené výrobky přímo spotřebiteli, tvrdili, že se na ně zákon o obalech nevztahuje, neboť obaly a balené výrobky, které uváděli na trh, nekončí u spotřebitele, ale u jiných uživatelů. Z toho vyvozovali, že se nejedná o obal dle zákona a že oni sami proto nejsou adresátem zákonem uložené povinnosti. Takový výklad byl v rozporu s účelem zákona. Proto byla definice obalu zpřesňována. Zákonem č. 94/2004 Sb., byla definice obalu doplněna o jiného konečného uživatele²⁸. Tím byl odstraněn výkladový problém s rozsahem působnosti zákona. Touto změnou byla definice obalu uvedena do souladu s definicí ve směrnici o obalech.

- Jiným konečným uživatelem obalu je podnikající fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje obaly nebo balené výrobky pro svoji podnikatelskou činnost a neuvádí je dále do oběhu.

Další problematickou oblastí původního znění zákona bylo svěřené rozhodovací pravomoci v jednotlivých případech pochybností, zda výrobek je obal či nikoliv, Ministerstvu průmyslu a obchodu. Ministerstvo průmyslu a obchodu rozhodovalo po projednání s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství²⁹. Ministerstvo průmyslu a obchodu například

²⁷ § 2 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

²⁸ § 2 písmeno j) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

²⁹ § 47 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění před novelou provedenou zákonem č. 94/2004 Sb.

rozhodlo, že výrobek je obalem pouze tehdy, když je schopen plnit funkci obalu, pak ale nelze považovat za obal jeho součásti. Například uzávěr láhve a láhev samotná vytvoří obal tím, že se navzájem spojí³⁰. Tento výklad zákona byl v rozporu s jeho účelem. Zákon č. 94/2004 Sb., tato oprávnění Ministerstvu průmyslu a obchodu odebráno zrušením § 47³¹. Rozhodování v pochybnostech zda výrobek je obal či nikoliv bylo svěřeno Ministerstvu životního prostředí po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu a s Ministerstvem zemědělství, které vydává nově rozhodnutí pro jednotlivé typy výrobků.³²

Další upřesnění definice obalu přinesla směrnice 2004/12/ES³³, měnící směrnici 94/62/ES, která byla implementována do zákona o obalech zákonem č. 66/2006 Sb. Termín „spotřebitelský obal“³⁴ byl nahrazen pojmem „prodejní obal“, kritéria a názorné příklady upřesňující pojem „obal“, byly uvedeny do přílohy k zákonu č.1³⁵. Tato změna je v souladu s zněním směrnice.

- Nakládáním s obaly se rozumí: výroba obalů, uvádění balených výrobků na trh nebo do oběhu, použití obalů, jejich úpravu a opakované použití³⁶.

Obal prochází v průběhu svého životního cyklu třemi fázemi. V první životní fázi je obal výrobkem, takže se na něj rovněž vztahuje zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky spolu s harmonizovanými normami ČSN EN. V druhé fázi slouží k zabalení jiného výrobku a k tomuto účelu může být používán opakovaně. V poslední fázi se stává odpadem. Zákon o obalech upravuje v různém rozsahu všechny tři životní fáze obalu. Zákon se zaměřuje zejména na první stádium, klade podmínky na minimalizaci hmotnosti a objemu obalu a na jeho složení tak, aby obalový odpad nepředstavoval nebezpečí pro životní prostředí a aby umožňoval další využití při jeho likvidaci způsoby stanovenými zákonem.

- Uvedením obalu na trh je okamžik, kdy je v ČR obal samostatně či spolu s výrobkem poprvé úplatně či bezúplatně předán nebo nabídnut k distribuci nebo používání a kdy jsou k němu poprvé převedena vlastnická práva.

³⁰ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D., Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 46

³¹ § 47 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění před novelou provedenou zákonem č. 94/2004 Sb.

³² § 32 písm. m) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění zákona č. 94/2004 Sb.

³³ článek 1 směrnice č. 2004/12/ES

³⁴ § 2 písm. a) bod 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění zákona č. 66/2006 Sb.

³⁵ § 2 písm. a) bod 3 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění zákona č. 66/2006 Sb.

³⁶ § 2 písm. c) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

Uvedením na trh je též přeshraniční přeprava obalu z jiného členského státu ES do ČR.³⁷ Uvedení obalu na trh j se rozumí pouze první předání obalu nebo baleného výrobku k distribuci nebo používání. V praxi uvádějí na trh obal výrobci a dovozci.

- Uvedení obalu do oběhu znamená úplatné nebo bezúplatné předání obalu v rámci ČR bez ohledu na to, zda s výrobkem nebo samostatně, jiné osobě za účelem distribuce nebo ne však za účelem uvedení na trh³⁸. Jedná se o druhé a každé následující předání obalu ke stejnému účelu. V praxi uvádí do oběhu obal velkoobchodník a maloobchodník.
- K opakovanému použití obalu³⁹ dochází, když se obal, který byl navržen a určen tomu, aby po dobu své životnosti vykonal určitý minimální počet obrátek či cyklů, znovu plní nebo se používá k účelu, pro který byl původně určen. Opakované použití předpokládá, že obal byl konstrukčně navržen pro opakované plnění nebo používání k původnímu účelu při splnění potřebných podmínek. Opakovaně použitelné obaly, jsou dvojího druhu: nevratné a vratné. Vratné obaly mohou a nemusejí být zálohované.

Opakovaně použitelný nevratný obal je například láhev od mycího prostředku na nádobí (Jar), ke kterému se prodává samostatně koncentrát v náhradním balení. Láhev není vratným obalem, protože zůstává ve vlastnictví spotřebitele, je možné ji opakovaně používat doplňováním dalšího koncentrátu. Dalším nevratným opakovaně použitelným obalem je ESR paleta. Její opakované vrácení původnímu distributorovi není zajištěno systémově. Jedná se o otevřený systém⁴⁰, který návrat obalu po použití negarantuje.

Opakovaně použitelným vratným obalem v uzavřeném systému⁴¹ je zálohovaná láhev na nápoje. Systém zaručuje návratnost obalu, který je odevzdán původnímu distributorovi.

- Vratným obalem⁴², je obal, pro který existuje zvláště pro něj vytvořený způsob vrácení použitého obalu distributorovi. Zajištění vrácení obalu

³⁷ § 2 písm. d) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

³⁸ § 2 písm. e) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

³⁹ § 2 písm. g) zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁴⁰ dle přílohy č. 2 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁴¹ dle přílohy č. 2 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁴² § 2 písm. h) zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

nemusí být vázáno na zálohou. Například krabička kinofilmu, která zůstává po odevzdání filmu k vyvolání, je vratným obalem, ale není zálohována. Příkladem vratného zálohovaného obalu je pивní láhev. Vedle kupní ceny je zákazníkovi účtována zvláštní částka (záloha), která je mu po vrácení láhve vyplacena.

5 Povinnosti při nakládání s obaly a odpady z obalů

Zákon klade velký důraz na prevenci vzniku obalů a odpadů z obalů. Jedná se o prevenci kvantitativní, tj. o prevenci vzniku obalů a o prevenci kvalitativní, tedy o míru škodlivosti obalů pro životní prostředí a o podmínky složení a vlastností obalů pro jejich uvádění obalů na trh.

5.1 Kvantitativní prevence vzniku obalových odpadů

Zákon stanoví povinnost osobě, která uvádí obal na trh, zajistit, aby hmotnost a objem obalu byly co nejmenší při dodržení požadavků kladených na výrobek a při zachování přijatelnosti pro spotřebitele nebo jiného konečného uživatele. Cílem je snížit množství odpadu z obalů, které je nutno odstranit⁴³. Limity hmotnosti a objemy obalů z jednotlivých materiálů upravuje zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky spolu s harmonizovanými technickými normami ČS EN.

Hlavní funkcí obalu je ochrana výrobku. V praxi se však také přihlíží k jeho dalším funkcím, především reklamní a marketingové. Ta představuje významnou komunikaci výrobce se spotřebitelem. Obal je často velmi důležitou reklamní plochou. V některých případech spotřebitel vybírá výrobek podle obalu, někdy se obal pro spotřebitele identifikačním znakem.

Výrobci proto mají pochopitelnou snahu zabalit svůj výrobek do spotřebitelsky atraktivního obalu podle hesla „obal prodává“. Důležitou vlastností obalu je také to, aby spotřebitel hledaný výrobek podle obalu spolehlivě a rychle identifikoval. Přitažlivost obalu hraje při nákupu důležitou roli. Platí to především o vzhledu, ale jistou roli může sehrát také třeba vhodnost obalu pro jeho další využití v domácnosti pro jeho estetickou či užitnou hodnotu. Například při výběru piva se 30 až 50 % spotřebitelů rozhoduje podle obalu⁴⁴.

⁴³ § 3 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁴⁴ Pavel Vlček, Marketing & Media 7/2006, Všichni stejné láhve, strana 11

Zákon o obalech klade důraz na předcházení vzniku zbytečných obalů a odpadu z obalů, na povinnosti výrobců a dovozců minimalizovat hmotnost a objem obalů, dbát na stanovené limity látek v nich obsažených při zachování základní funkce obalu. Tyto povinnosti mají důležitou roli v ochraně přírodních zdrojů i životního prostředí. Lze předpokládat, že významnou roli zde sehraje vědecký a technický vývoj. Nové vynálezy a technologie poskytují dokonalejší materiály. Ty umožňují zajistit ochranu baleného výrobku s použitím menšího množství materiálu s nižší hmotností a nižším objemem. Dobře se osvědčují například nové typy smrštitelných fólií druhé generace metalocenových polyetylenů. Vedle pěkného vzhledu vykazují výhody v poměru tuhosti a pevnosti, mají nižší tloušťku, takže úspora plastu činí více než 15 %. Vynikající grafické vlastnosti se dobře uplatní pro propagaci výrobku i výrobce⁴⁵.

5.2 Podmínky složení a vlastností obalů pro uvádění obalů na trh⁴⁶

Zákon v souladu se směrnicí ukládá osobám uvádějícím na trh v ČR obal, balený výrobek nebo obalový prostředek (tj. výrobcům nebo dovozcům) požadavky na jejich složení. Jsou stanoveny požadavky na jejich složení pro výrobu a zároveň jsou stanoveny způsoby využití odpadů z obalů po jejich použití, kdy stávají obalovým odpadem, aby byla usnadněna jejich likvidace a minimalizován jejich dopad na životní prostředí.

Zákon č. 94/2004 vložil do § 4 odstavce 1 zákona o obalech termín obalový prostředek. Cílem této změny bylo, aby se zákon vztahoval i na výrobce polotovarů pro obaly, kteří se vzhledem k znění nejasnému znění zákona před touto novelou mohli vyhnout povinnostem kladeným tímto zákonem na složení obalů s výkladem, že obalový polotovar, který vyrábějí není obal dle zákona. Tento sporný výklad byl v rozporu s účelem zákona a byl touto novelou odstraněn.

Výrobci a dovozci jsou povinni zajistit, aby obal a obalový prostředek splňovaly limit koncentrace nebezpečných chemických látek (součet koncentrací olova, kadmia, chrómu) a aby byly opakovaně použitelné. Není-li tomu tak, je třeba, aby obal nebo odpad z něj byly využitelné alespoň jedním ze způsobů, které zákon stanovuje. Těmito způsoby jsou přeměna na výrobek nebo surovinu (dále jen „recyklace“), spalování za uvolnění energie se využitím získaného tepla (dále jen „energetické využití“), aerobní nebo anaerobní zpracování biologicky rozložitelných složek odpadu (dále jen „organická recyklace“).

⁴⁵ Alexandr Abušínov, Nakládání s odpady 1/2005, Smrštitelné fólie mají méně odpadu, strana 15

⁴⁶ § 4 odst. 1 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

Současně zákon upravuje výjimku z limitních hodnot koncentrací olova kadmia a chrómu pro obaly a obalové prostředky vyrobené z oloveného křišťálového skla⁴⁷, u skleněných obalů⁴⁸ a u plastových přepravek a plastových palet. Tato úprava výjimek z limitních hodnot byla novelizována zákonem č. 66/2006 Sb., kterým byla zrušena vyhláška č. 115/2002 Sb., která tyto hodnoty dříve upravovala. Důvodem novely byl nedostatek zákonného zmocnění pro stanovení těchto výjimek podzákonným právním předpisem, a proto byla úprava zařazena přímo do textu zákona⁴⁹.

Obal, který může být opakovaně použit, se po svém použití nestává odpadem, ale plní svou funkci opakovaně, z pohledu ochrany životního prostředí jde o nejvýhodnější variantu, protože není nutné získávat nové suroviny z přírody ani zpracovávat již jednou použité suroviny na výrobu dalšího nového obalu. Ušetří se tak energie a další vstupy, které by byly nutné při zpracování surovin pro výrobu nového obalu. Toto řešení by mělo být pro svou šetrnost vůči životnímu prostředí preferováno.

Na druhém místě za opakovaným použitím obalu je jeho využití. Zákon opět stanoví pořadí jednotlivých způsobů využití obalového odpadu.

Prvním a nejžádanějším způsobem využití je recyklace, při které se odpad přeměňuje na výrobek nebo surovinu. Zákon preferuje, aby obal, který již není použitelný k opakovanému použití, posloužil pokud možno jako surovina pro výrobu dalšího výrobku. Zákon tak směřuje k uzavření surovinové smyčky, a k opětovnému využití obalu, je-li to možné.

Druhým způsobem je energetické využití obalového odpadu, při kterém se zužitkovává teplo, jež se při jeho spalování uvolňuje. Pokud není možné z použitého obalu získat další suroviny, ale je možné získat jeho spálením využitelnou energii, je třeba využít obalový odpad tímto způsobem.

Třetí způsob využití obalového odpadu je organická recyklace tj., aerobní, nebo anaerobní zpracování biologicky rozložitelných složek odpadu. Zákon ukládá povinnost, aby obal byl využitelný některým z tří výše uvedených způsobů. Není stanoveno, kterým z nich, ale alespoň jedním.

Jako příklad organicky recyklovatelných obalů je možno uvést kompostovatelné plasty z hmoty Bi-mater. Z této hmoty se vyrábějí sáčky nebo pytle pro oddělený sběr bioodpadu, surovinou pro jejich výrobu jsou deriváty škrobu. Na jejich výrobu se využívají obnovitelné zdroje jako jsou

---

⁴⁷ Vyhláška č. 379/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky pro určování jednotlivých druhů křišťálového skla, jejich vlastnosti a způsoby označování výrobků z křišťálového skla

⁴⁸ Rozhodnutí Komise 2001/171/ES, kterým se stanoví podmínky pro odchylku u skleněných obalů týkajících se úrovní koncentrací těžkých kovů stanovených směnicí 94/62/ES

⁴⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 66/2006 Sb., k bodu 13

kukuřice, rýže, obilí a brambory. Výroba je energeticky méně náročná než výroba papírových nebo HDPE sáčků. Při likvidaci vzniká kompost nebo bioplyn, což nepředstavuje žádnou zátěž pro životní prostředí ve srovnání s likvidací synteticky vyráběných plastů, které se skládkují nebo spalují. Překážkou v rozšíření kompostovatelných plastů je jejich cena, která je 4-8krát vyšší než u běžných plastů⁵⁰.

5.3 Prokazování splnění podmínek uvedení obalu a obalového prostředku na trh

Aby byla zajištěna kontrola dodržování plnění zákonných povinností týkajících se požadavků na výrobu a uvádění obalů a obalových prostředků na trh v ČR, zákon ukládá povinnosti osobám, které uvádějí na trh obal, předložit na žádost kontrolních orgánů technickou dokumentaci, která prokazuje splnění povinností⁵¹ minimalizace objemu a hmotnosti obalu; koncentrace nebezpečných látek; opakovaného použití nebo způsobů využití použitého obalu. Současně zákon ukládá těmto osobám povinnost průkazným způsobem informovat své odběratele o splnění výše zmíněných požadavků.

Stejně povinnosti (s výjimkou splnění povinnosti na minimalizaci objemu a hmotnosti obalu dle § 3 odstavce 1 zákona) má i osoba, která uvádí obalový prostředek na trh.

5.4 Označování obalů

Zákon stanoví povinnost osobě, která uvádí na trh nebo do oběhu obal či balený výrobek a rozhodne se výrobek označit, aby označila na obalu nebo na baleném výrobku materiál, z něhož je obal vyroben a způsob nakládání s obalem po jeho použití. Pokud obal je dobrovolně označen, musí být takové označení v souladu se zákonem.

Označování obalů se týká pouze těch obalů, které se dostanou ke spotřebiteli a zajišťuje informování spotřebitele, jak má s obalem naložit po vyprázdnění.

Původní znění zákona před novelou provedenou zákonem č. 66/2006 Sb., ukládalo povinnost označit obaly údajem o složení materiálu a o nakládání s použitým obalem. V novelizovaném znění zákona je označování obalů založeno na zásadě dobrovolnosti, dobrovolné označení musí splňovat

⁵⁰ Tomáš Hodek, Odpady, 11/2004, Kompostovatelné plasty při nakládání s biologicky rozložitelným odpadem, strana 13

⁵¹ dle § 3 a 4 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

požadavky stanovené zákonem. Povinnost označování obalů byla shledána překážkou obchodu a na základě výkladu směrnice a Rozhodnutí Komise 97/129/ES je označení materiálu a označení nakládání s použitým obalem založeno na zásadě dobrovolnosti⁵².

5.5 Opakovaně použitelné obaly

Osobě, která uvádí na trh nebo do oběhu výrobky s opakovaně použitelnými obaly, zákon ukládá, aby⁵³ učinila opatření organizačního, finančního nebo technického rázu, vedoucí k zajištění opakovaného použití opakovaně použitelných obalů. Systém zajišťování opakovaného použití obalů může být:

- uzavřený (opakovaně použitelný obal je uváděn do oběhu osobou, nebo organizovanou skupinou osob),
- otevřený (opakovaně použitelný obal je uváděn do oběhu mezi blíže neurčenými osobami),
- nebo smíšený (systém se skládá ze dvou částí:
  - první částí je opakovaně použitelný obal, který zůstává u konečného uživatele, pro který neexistuje systém zpětného rozdělování vedoucí ke komerčnímu opakovanému plnění a
  - druhou částí, kterou tvoří jednocestný obal, který se použije jako pomocný výrobek pro přepravu obsahu k opakovanému naplnění obalu, je uváděn do oběhu).

Podrobnosti a kritéria zajišťování opakovaného použití obalů jsou uvedeny v příloze zákona č. 2. Jednotlivá opatření, způsob a postup opakovaného použití pak stanoví § 4a zákona č. 22/1997 o technických požadavcích na výrobky spolu s harmonizovanými technickými normami ČSN EN.

5.5.1 Vratné obaly

Zákon upravuje jeden ze způsobů realizace opakovaného použití obalů prostřednictvím opakovaně použitelných obalů. Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu výrobky s vratnými obaly, má zákonem stanovenou povinnost zajistit opakované použití obalů⁵⁴ v uzavřeném

⁵² Odpady 7-8/2004, Nová evropská direktiva k Obalům, strana 26

⁵³ § 2 odstavec g zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁵⁴ § 8 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

nebo otevřeném systému.⁵⁵ Pokud nejsou obaly opakovaně použitelné, může je využít. Využití vratných obalů je ve smyslu zákona⁵⁶ považováno i za zajištění zpětného odběru⁵⁷ a využití odpadů z obalů⁵⁸. Není nutné, aby vratný obal byl zálohován. Vracení, které je provozováno výkupem, není zálohováním obalu ve smyslu § 9 zákona. Rozlišovacím znakem, zda se jedná o zálohovaný obal nebo o výkup, je zúčtování zvláštní částky kupujícímu, která se váže k samotnému obalu viz. níže.

5.5.2 Vratné zálohované obaly

Záloha je zákonem definována jako zvláštní peněžní částka, která je účtována jako součást opatření podle § 8 zákona a je přímo vázána k vratnému obalu, použitému k prodeji výrobku. Vracení zálohy je kupujícímu při prodeji výrobku zaručeno. Pro posouzení, zda se jedná o zálohu, je rozhodující, zda je kupujícímu účtována záloha vedle ceny. Nejrozšířenějším zálohovaným obalem jsou zálohované vratné láhve na nápoje.

Nařízením vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů, se upravuje i výše zálohy pro vratné zálohované obaly. Patří sem sedm druhů skleněných láhví na víno, minerální vody, ovocný sirup, limonády a pivo. Záloha je stanovena ve výši 3 Kč pro všechny vyjmenované obaly na každý druh obalu. Povinnost dodržovat výši zálohy se vztahuje na všechny osoby, tedy nikoli pouze na ty, na které se vztahuje zákon o obalech. Zákon rovněž stanovuje povinnost označovat vratné zálohované obaly. Podrobnosti upravuje vyhláška č. 116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

V rámci ochrany spotřebitele je stanoveno, že osoba vykupující vratné zálohované obaly má povinnost vykupovat je bez omezení množství. Záloha musí být vyplacena i v případě, že nedojde k nákupu žádného jiného zboží. Provozovny, ve kterých se vratné obaly vykupují, mají zákonem stanovenou povinnost výkupu zálohovaných obalů po celou provozní dobu.

Zákon zavádí informační povinnost v případě změny druhu vratného obalu nejméně 6 měsíců před změnou nebo před ukončením výkupu

⁵⁵ dle § 4 písm. c) a § 12 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁵⁶ § 13 odst. 2) zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁵⁷ § 10 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

⁵⁸ § 12 zákona č. 447/2001 Sb., o obalech

a současně zakazuje ukončení zpětného výkupu během této doby. Oznamí-li osoba, která uvedla vratný zálohovaný obal na trh nebo do oběhu, že ukončí jeho používání, je povinna obal nadále odebírat nejméně jeden rok od posledního uvedení na trh nebo do oběhu. Tato povinnost se vztahuje na odběr od spotřebitele i uvnitř obchodního řetězce. Možnost vrátit zálohovaný obal končí rok a půl po okamžiku, kdy se konečný prodejce dozví o změně či ukončení výkupu obalu.

Pokud jsou stejné nápoje dodávány na trh ve vratných zálohovaných i v nevratných obalech, nebo vratných nezálohovaných obalech, zákon zavádí povinnost pro osoby, které tyto nápoje nabízejí k prodeji na prodejní ploše větší než 200 m² nabízet vždy stejné nápoje i ve vratných zálohovaných obalech, pokud jsou v nich nápoje dodávány na trh, aby měl spotřebitel možnost volby mezi druhy obalu a rozhodnout se, zda podpoří užívání opakovaně použitelných obalů.

Tato úprava vyvolala výrazný nesouhlas velkých obchodních řetězců odbírat také nápoje ve vratných zálohovaných obalech. Prodejci poukazovali na to, že vratný obal je pro zákazníka méně atraktivní. Pro prodejce samotné znamená vyšší náklady ve srovnání s prodejem v obalech nevratných⁵⁹. Otázkou je, zda tato zákonná úprava neměla spíše opačný účinek, než zamýšlela. Můžeme se domnívat, že některé velkoobchodní řetězce mohly vyvíjet tlak na výrobce, aby přestali plnit nápoje do vratných zálohovaných obalů, čímž prodejci odpadla povinnost nabízet nápoje ve vratném obalu. Přes snahu zákonodárce podpořit prodej nápojů ve vratných obalech, pohled do oddělení nápojů ve velkých obchodech ukazuje, že ustanovení zákona není dodržováno. Někdy nápoje ve vratných obalech nejsou nabízeny vůbec, jindy je jejich výběr omezen. Jedná se sice o porušování zákona prodejcem. Zároveň je zřejmé, že vratné zálohované obaly se netěší velkému zájmu spotřebitelů, protože by si vynutili širší nabídku nápojů v těchto obalech.

U nealkoholických nápojů tvoří 96% obalů PET lahve⁶⁰. U piva je situace jiná, protože pivo je pro českého spotřebitele tradičně spojeno s láhví. Pivo v plechovkách se v ČR prodává v míře podstatně menší, než je tomu v ostatních zemích ES. Pivo v plastové láhvi je na českém trhu čerstvou a zatím ojedinělou novinkou.

Záloha na vratné lahve je prokazatelně dobrou motivací pro spotřebitele, aby je vracel. Přestože částka 3 Kč se jeví jako malá,

⁵⁹ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D, Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 64

⁶⁰ Petr Bartoníček, Marketig & Media 10/2006, Zase zpátky k vodovodu?, strana 19

vrátí se 96% vratných skleněných láhví jejich distributorům⁶¹. Tak vysoké číslo je důkazem, že i relativně nízká záloha je dostatečnou motivací pro spotřebitele, aby překonal nepohodlí spojené s vrácením poměrně těžké a nepříliš skladné láhve a odnesl ji do prodejny, která je vykupuje. Z hlediska ochrany životního prostředí a čerpání primárních zdrojů surovin je takové chování žádoucí a bylo by vhodné dosáhnout podobné návratnosti i u ostatních druhů obalů. Tak vysoké procento je nutno hodnotit jako úspěch a ve svém důsledku i významný příspěvek k ochraně životního prostředí.

Před několika lety firma Coca-Cola uváděla na trh plastovou vratnou zálohovanou láhev na coca-colu o objemu 1,5 litru. Výše zálohy byla 10 Kč. Po poměrně krátké době byla však tato zálohovaná láhev stažena z oběhu a nahrazena nevratnou plastovou láhví o objemu 2 l. Domnívám se, že zavedení plastové zálohované vratné láhve je krok správným směrem. Výše zálohy 10 Kč byla dobrým motivem k jejímu vrácení a považuji za špatnou zprávu pro životní prostředí, že v praxi se tento model neprosadil ani neinspiroval další výrobce.

Navrhoval bych de lege ferenda zavést zálohu i na plastové nápojové PET lahve již s ohledem na to, že drtivá většina nealkoholických nápojů je do nich stáčena. Lze předpokládat, že i záloha na ně by přinesla výraznou návratnost. Surovina z použitých PET láhví je ceněná a využívá se k výrobě dalších PET lahví, nebo jako surovina pro výrobu jiných výrobků. Plastové lahve je možné lisovat ve sběrných místech, což výrazně snižuje požadavky na prostor. Důsledky takového opatření by bylo nutné zvážit vzhledem k současnému způsobu sběru PET lahví v kontejnerech na tříděný odpad. Opatření by se jistě přineslo úsporou surovinových zdrojů a mělo by příznivý vliv na životní prostředí.

5.5.3 Zpětný odběr obalů a odpadů z obalů

Zákon ukládá povinnost osobám, které uvádějí na trh nebo do oběhu obaly nebo balené výrobky zajistit bezplatný zpětný odběr obalů nebo odpadů z obalů od spotřebitelů v rozsahu jejich produkce. Sběrná místa musejí být pro spotřebitele dostupná. Kritérium dostupnosti sběrných míst pro spotřebitele je stejná dostupnost prodejního a sběrného místa. Tato povinnost se nevztahuje na osoby, které prokáží, že z obalů, jež uvedly na trh nebo do oběhu, se nestaly odpady na území ČR.

---

⁶¹ JUDr. Petr Petžilek, Ph.D., Zákon o obalech č 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 37

Zákon sice ukládá povinnost umožnit spotřebiteli zpětný odběr použitého obalu, ale spotřebiteli nestanoví povinnost vrátit použitý obal na určené místo. Důsledkem je, že spotřebitel většinou volí variantu, která jej nejméně zatěžuje. Například pokud je pro něj pohodlnější odložit použitý obal do směsného komunálního odpadu, učiní tak. Domnívám se, že by bylo vhodné spotřebitele více motivovat k odkládání použitého obalu na určená místa, aby plnění smyslu zpětného odběru bylo efektivnější. Jedním z možných způsobů, jak omezit toto nevhodné chování spotřebitele, je zavedení systému PAYT (Pay-as-You-Throw), neboli plat' za netříděný komunální odpad podle toho, kolik jej zahodíš. Zpoplatnění závislé na množství nevytříděného odpadu vede k jeho omezení a k většímu třídění.

Koneční prodejci i autorizované obalové společnosti, které zajišťují zpětný odběr, mají povinnost informovat spotřebitele o způsobu, jakým je zpětný odběr zajištěn⁶². Odpovědnost za to, aby se spotřebitel dozvěděl, kde má použitý obal nebo obalový odpad správně odložit, je přenesena na prodejce, respektive na autorizované obalové společnosti.

5.6 Využití odpadu z obalů

Zákon ukládá povinnost osobám, které uvádějí na trh nebo do oběhu obaly nebo balené výrobky, aby zajistily využití odpadů z obalů, které uvedly na trh nebo do oběhu, v rozsahu stanoveném přílohou č. 3 zákona. V ní je uveden procentní podíl recyklace⁶³ a využití⁶⁴ obalového odpadu pro jednotlivé skupiny materiálů (procentní údaje uvedené v závorce se vztahují na období 2006-2012): papír a lepenka (60-70%), sklo (65-70%), plast (24-27%), kovy (33-50%), dřevo (4-15%). Povinné procento využití a recyklace vzrůstá v období let 2006 až 2012. Toto ustanovení bylo novelizováno zákonem č. 66/2006 Sb., a uvedeno do souladu s směrnicí 2004/12/ES, která stanovila cíle recyklace a využití až do konce roku 2008, zatímco původní znění zákona se vztahovalo na období 2002 až 2005 a směrnicí Rady 2005/20/ES, která umožnila ČR odložit splnění povinnosti do konce roku 2012. Této povinnosti je zproštěna osoba, která prokáže, že se z těchto obalů nestaly na území ČR odpady.

⁶² § 16 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁶³ § 4 odstavec 1 písmene c) bod 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁶⁴ § 4 odstavec 1 písmene c) bod 1, 2 a 3 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

Výše zmíněná úprava využití odpadu z obalů je transpozicí článku 6 směrnice, který stanoví povinné podíly využití a recyklace odpadu z obalů. Jejich výše byly novelizovány směrnicí č. 2004/12/ES.

5.7 Způsoby splnění povinnosti zpětného odběru a využití odpadu z obalů

Zákon připouští tři způsoby zpětného odběru a využití odpadu z obalů, případně umožňuje jejich kombinaci pro jednotlivé druhy odpadu z obalu, kterými osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu obaly, splní zákonem stanovenou povinnost zpětného odběru⁶⁵ a využití⁶⁶ odpadu z obalů:

5.7.1 Samostatný zpětný odběr a využití

Povinná osoba může sama na své náklady vytvořit sběrná místa, případně k tomu může využít smluvních partnerů. Sběrná místa musí být vytvořena v místech distribuce jejích produktů. Tato povinná osoba musí rovněž zajistit využití sebraných obalů v rozsahu stanoveném v příloze zákona. Osoby podléhající této povinnosti musí poskytnout spotřebiteli informace o způsobu zpětného odběru. Jsou rovněž povinny vést evidenci obalů uváděných na trh i evidenci jejich sběru a využití. Plnění této povinnosti povinné osoby je vyžadováno i kontrolováno u povinné osoby.

5.7.2 Převedení povinností na jinou osobu

Podmínkou pro převedení zpětného odběru a využití odpadu z obalů povinností na jinou osobu je současné převedení vlastnického práva k obalu, ke kterému se tyto povinnosti váží. Přenos těchto povinností je možný i mezi jednotlivými články distribučního řetězce. Účelem úpravy je zabránit převedení těchto povinností na neexistující subjekty.

5.7.3 Uzavření smlouvy o sdruženém plnění s autorizovanou obalovou společností⁶⁷

Uzavření smlouvy o sdruženém plnění s autorizovanou obalovou společností umožňuje povinným osobám vytvořit autorizovanou

⁶⁵ § 10 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁶⁶ § 12 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁶⁷ § 16 a následující zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

obalovou společností (dále jen „**AOS**“), která zajišťuje plnění povinností pro větší počet povinných osob. Současně s uzavřením smlouvy o sdruženém plnění dochází k přenesení odpovědnosti za plnění povinností z povinné osoby na AOS. Tato společnost je povinna poskytovat své služby všem subjektům na trhu. Zmíněná úprava v zákoně je v souladu s čl. 7 obalové směrnice. Tento způsob je v praxi nejrozšířenější, v roce 2004 takto plnily své povinnosti povinné osoby, které uvedly na trh obaly představující 96% veškerých spotřebitelských obalů na trhu⁶⁸).

Zákon ukládá všem osobám, které uvádějí do oběhu nebo na trh obaly, povinnost zajistit zpětný odběr a využití, tedy celému distribučnímu řetězci. To usnadňuje případné vymáhání uložených povinností.

Splnění povinnosti zajistit zpětný odběr předpokládá zřízení sběrné sítě s dostatečnou hustotou a dobrou dostupností pro spotřebitele či jiného koncového uživatele. Smyslem splnění této povinnosti je umožnit spotřebiteli dostatečné odložení obalů a zároveň přenést náklady spojené s odstraněním obalového odpadu na výrobce nebo na prodávajícího a neskládat je spotřebiteli. Kritériem pro splnění povinnosti využití obalového odpadu je množství sebraných použitých obalů a využití odpadů z nich. Uložení množstevního kritéria na sebrané obaly má za účel motivovat ke splnění požadavků zajištění odběru v dostatečném rozsahu.

Jsou-li na trh nebo do oběhu uváděny opakovaně použitelné obaly, pro které existuje uzavřený nebo otevřený systém opakovaného použití, je podle znění zákona dosaženo zpětného odběru a využití v případě, že je z těchto nově uvedených obalů na trh opakovaně použito alespoň 55% hmotnosti a zároveň alespoň 55% obalů se vrátilo výrobcí.

5.8 Seznam povinných osob

Zákon ukládá podnikajícím právnickým a fyzickým osobám, které uvádějí na trh nebo do oběhu obaly nebo balené výrobky, povinnost zápisu do tzv. seznamu povinných osob (dále jen „**seznam**“), které mají povinnost zpětného odběru nebo využití odpadu z obalů. Povinnost zápisu vzniká účinností zákona, nebo uvedením obalu nebo baleného výrobku na trh či do oběhu.

Do seznamu se nemusí zapisovat osoby, které plní povinnosti zpětného odběru prostřednictvím AOS ani poslední prodejci, kteří prodávají přímo spotřebiteli, a povinnost zajištění zpětného odběru obalů a jejich využití jsou

---

⁶⁸ www.ekokom.cz

splněny jinou osobou u všech prodávaných obalů. Tito prodejci nemusejí vést ani evidenci obalů a obalových odpadů⁶⁹.

Návrh na zápis do seznamu se podává Ministerstvu do 60 dnů od vzniku povinnosti. Zákon stanoví pro zápis do seznamu vlastní postup, na který se nevztahuje správní řád⁷⁰. Vlastní zápis má registrační charakter. Ministerstvo má povinnost provést zápis do seznamu do 30 dnů od podání návrhu, jestliže návrh splňuje všechny náležitosti a obsahuje dostatečné údaje, na jejichž základě lze posoudit plnění stanovených povinností.

Návrh na zápis musí obsahovat údaje o zapisované osobě, doklad prokazující její podnikatelské oprávnění a způsob zajištění zpětného odběru⁷¹, popis způsobu informování spotřebitelů⁷², popis zajištění využití odpadů z obalů⁷³, doklad o zaplacení registračního poplatku⁷⁴, popis, z jakého materiálu je vyroben obal, který osoba uvádí na trh nebo do oběhu, a zda je obal určen k prodeji spotřebiteli. Pokud návrh podává osoba, která nemá sídlo nebo bydliště na území ČR, má tato osoba možnost podat návrh i v anglickém jazyce.

Nesplňuje-li návrh požadované náležitosti, Ministerstvo vyzve navrhovatele, aby ve stanovené lhůtě chybějící náležitosti doplnil, jinak zápis provede v rozsahu, který je zřejmý.

Osoby zapsané do seznamu mají povinnost oznámit Ministerstvu změny údajů zapsaných v seznamu nebo zánik důvodu pro vedení v seznamu do 14 dnů. Ministerstvo na základě oznámení osoby nebo dle vlastního zjištění provede změnu v zápisu do seznamu. V případě zániku důvodů pro vedení osoby v seznamu ji z tohoto vyřadí.

Seznam je veřejný dokument. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si kopie či výpisy.

5.9 Evidence obalů a odpadů z obalů a nakládání s nimi

Osoba, na kterou se vztahuje povinnost zapsat se do seznamu, je povinna vést průběžně evidenci o obalech a odpadech z obalů a o způsobech nakládání s nimi, ohlašovat údaje z této evidence za uplynulý kalendářní rok Ministerstvu. Na žádost Ministerstva nebo České inspekce životního

⁶⁹ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D., Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 74

⁷⁰ § 49 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁷¹ § 10 odst. 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁷² § 10 odst. 2 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁷³ § 12 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁷⁴ § 30 odstavec 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

prostředí musí povinná osoba prokázat pravdivost ohlášených údajů, dále je povinna uschovávat doklady s údaji vedenými v této evidenci po dobu nejméně 5 let⁷⁵. Osoba, na kterou se vztahuje povinnost zapsat se do seznamu, je povinna zaplatit registrační poplatek při zápisu do seznamu ve výši 800 Kč a každoročně uhradit evidenční poplatek ve stejné výši⁷⁶.

Ministerstvo vede veřejně přístupnou souhrnnou evidenci shromážděných údajů, tj.:

- celkové množství obalů uvedených na trh nebo do oběhu
- celkové množství zpětně odebraných včetně celkových množství vratných obalů
- způsobu, kterým s nimi bylo naloženo.

Původní znění zákona bylo příliš tvrdé především pro malé podnikatele, kteří uváděli na trh a do oběhu zanedbatelně malé množství obalů a museli plnit povinnosti zpětného odběru, využití obalů z odpadů, zápisu do seznamu, vedení evidence, museli platit registrační a evidenční poplatky, které převyšovaly hodnotu výrobků jimi uváděných na trh a současně byli povinni vést i evidenci pro zanedbatelně malé množství obalů, které vyprodukovali⁷⁷.

Úprava evidence obalů a obalových odpadů a nakládání s nimi byla postupně dvakrát novelizována. Poprvé zákonem č. 94/2004, který zavedl výjimku z plnění povinnosti placení registračních a evidenčních poplatků osobám, které uvedly ročně na trh nebo do oběhu méně než 300 kg obalů. Zároveň byla zjednodušena evidence, kterou tyto osoby byly povinny vést vyhláškou Ministerstva č. 641/2004 Sb. o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence, která zrušila vyhlášku č. 117/2002 Sb.,

Druhou úpravu provedl zákon č. 66/2006 Sb., který nahradil původní formulaci § 15 odstavce 1 písmene a) a současně vložil do zákona nový § 15a. Ten zakotvil pro osoby produkující méně než 300 kg obalů ročně a mající roční obrát do 4 500 000 Kč výjimku z povinnosti zpětného odběru, využití obalů z odpadů, zápisu do seznamu, vedení evidence a placení registračního a evidenčních poplatků. Touto novelou zákona byl snížen registrační a evidenční poplatek z 2 000 Kč na 800 Kč ročně. Osoba, která využívá výše zmíněné výjimky je povinna na žádost Ministerstva a České inspekce životního prostředí prokázat, že tyto podmínky splňuje.

⁷⁵ § 15 odstavec 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁷⁶ § 30 odst. 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

Povinnost vést evidenci v plném rozsahu požadovaném zákonem mají pouze ty osoby, které plní povinnost zpětného odběru a využití individuálně. Osoby, které uzavřely smlouvu o sdruženém plnění s AOS, mají povinnost vést pouze evidenci množství a vlastností obalů, které uvedly na trh a do oběhu, včetně množství vratných obalů. Ostatní vedení evidence za ně zajišťuje AOS.

6 Autorizovaná obalová společnost (AOS)

Zákon zavádí institut autorizované obalové společnosti, formou akciové společnosti, které bylo uděleno rozhodnutí o autorizaci⁷⁸. Autorizací se v tomto zákoně rozumí oprávnění zajišťovat sdružené plnění povinností zpětného odběru obalů a využití odpadu z obalů uložených tímto zákonem a za tímto účelem oprávněné uzavírat smlouvy o sdruženém plnění dle § 13 odst. 1 písmene c) zákona. Forma AOS jako akciové společnosti byly vybrána pro svou transparentnost (zaknihované akcie), důvěryhodnost po dobrých zkušenostech s jejich fungováním zahraničí (Rakousko, Belgie, Francie, Norsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Spolková republika Německo)⁷⁹. Úprava fungování AOS se řídí obchodním zákoníkem s řadou výjimek, které stanoví zákon.

Zákonodárce úpravou AOS zvolil způsob naplnění požadavku sedmého článku směrnice, který ukládá členským státům povinnost zajistit vytvoření systémů pro zpětný odběr použitých obalů a využití a recyklaci odpadu z obalů.

Povinné osoby mají dle zákona možnost splnit povinnosti zpětného odběru a využití odpadu z obalů třemi různými způsoby.⁸⁰ Praxe potvrdila, že pro většinu povinných osob (pro povinné osoby produkující 96 % spotřebitelského obalového odpadu v roce 2004)⁸¹ je ve srovnání s individuálním plněním povinností nejvýhodnější uzavření smlouvy s AOS, která na základě příslušného oprávnění zabezpečuje splnění povinností pro větší množství povinných osob.

Úprava AOS byla novelizována zákonem č. 94/2004 Sb., aby byla zajištěna slučitelnost zákona s právem ES. Původní znění zákona požadovalo sídlo AOS na území ČR. Dále zákon v původním znění stanovil, že akcionářem

---

⁷⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 94/2004 Sb.,

⁷⁸ § 17 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁷⁹ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D., Zákon o obalech č 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 78

⁸⁰ § 13 odst. 1 písm. a) až c) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁸¹ www.ekokom.cz

AOS mohla být pouze osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Tato omezení byla nahrazena a akcionářem AOS se nyní může stát osoba uvádějící obaly na trh, nebo do oběhu. Původní znění diskriminovalo cizozemské osoby a bylo v rozporu se zásadou jednotného trhu ES.

AOS je společností založenou samotnými povinnými osobami. Je podrobena striktní regulaci a kontrole. Způsob, kterým může AOS nakládat se ziskem, je omezen. Snahou zákonodárce byla úprava umožňující vytvoření snadno kontrolovatelné a transparentní struktury, a předcházení nežádoucím majetkovým přesunům.

Akcionáři AOS jsou osoby, které mají s AOS uzavřenu smlouvu o sdruženém plnění a sami jí platí poplatky za uvádění obalů na trh. Akcionáři mají tedy sami zájem, aby AOS na svou činnost vynakládala co nejméně prostředků a aby poplatky, které AOS odvádí, byly co nejnižší. Současně princip, kdy akcionáři, kteří odvádějí AOS poplatky, AOS kontrolují, vede k tomu, aby prostředky společnosti nebyly využity k jiným účelům než je plnění povinností stanovených zákonem.

Koncepce AOS jakožto soukromé společnosti byla zvolena po vzoru ostatních států ES. Stát volbou soukromého subjektu, který stanoví výši poplatků za uvádění obalů na trh, ponechává stanovení výše poplatků na smluvních vztazích soukromých subjektů. Současně tím stát předešel odpovědnosti za výši poplatků, kterou by nesl v případě, že by byly poplatky stanoveny opatřením státu.

6.1 Výchozí právní úprava systému pro zajištění sběru použitých obalů a jejich využití a recyklaci⁸²

Zákon stanoví povinnost osobám, které uvádějí na trh nebo do oběhu obaly (tj. výrobcům, dovozcům, distributorům, plničům, balíčům a dalším osobám, které se podílejí na tzv. obalovém řetězci), zabezpečit zpětný odběr, třídění a využití odpadu z obalů. Zároveň těmto osobám dává možnost vytvořit AOS, která je oprávněna plnění těchto povinností od nich převzít a zabezpečovat toto plnění pro větší počet povinných osob současně. Zákon neumožňuje řešení použité ve Velké Británii se zvláštními obchodovatelnými cennými papíry.

Zákon neurčuje metodu zajištění sběru a třídění odpadu z obalu. Její volba zůstává na AOS v mezích limitů stanovených zákonem a autorizací. Zákon umožňuje jak vytvoření AOS specializované, pouze na zajištění sběru specializovaných typů obalů (např. obaly z léčiv),

⁸² Důvodová zpráva k zákonu 477/2001, Obecná část, strana 16 a následující

tak vznik AOS obecné, která zajišťuje sběr obecných typů obalů. Zákon umožňuje jak zajištění sběru fyzicky samotnou AOS, tak prostřednictvím smluv se specializovanými sběrnými místy.

V případě obecného sběru jde o řešení, které souvisí s nakládáním s komunálním odpadem, protože spotřebitelské obaly se obecně stávají jeho součástí. AOS uzavře smlouvy na zpětný odběr a třídění obalů prostřednictvím obcí, nebo společností, které obstarávají hospodaření s komunálním odpadem. Členské státy ES používají oba přístupy dle příslušné vnitrostátní úpravy a v souladu s kritérii stanovenými autorizací konkrétní společnosti.

Technické varianty sběru se dělí na integrovanou a duální. U integrované varianty způsobu jsou obaly tříděny spolu s zbylým komunálním odpadem jako jeho složka. Tento způsob je obvykle upraven smluvními vztahy AOS s obcemi. Duální varianta zavádí samostatný systém sběru obalového odpadu odděleně od ostatního komunálního odpadu, zpravidla se jedná o smluvní vztah mezi AOS a firmou, která technicky zajišťuje sběr a svoz odpadu. Zákon umožňuje obě varianty, volba integrovaného nebo duálního systému je ponechána na AOS. Integrovaný způsob v ostatních státech ES funguje obvykle s nižšími náklady než duální způsob. Jedinou zemí ES, která zvolila cestu duálního systému, je Německo.

6.2 Autorizace AOS k zajišťování sdruženého plnění

Autorizace je souborem oprávnění a povinností zajišťovat plnění povinností ze zákona, vést evidenci obalů, jejich sběru a využití za osoby, které s ní uzavřely smlouvu. Autorizace je oprávnění uzavírat smlouvy o zajištění sdruženého plnění zpětného odběru a využití. Současně má AOS povinnost registrovat tyto osoby ve své evidenci a odvádět za ně evidenční poplatek⁸³. Autorizace se uděluje na dobu určitou, nejdéle na dobu 10 let s možností jejího prodloužení. Nelze ji přenést na jinou osobu.

Autorizaci vydává Ministerstvo na žádost AOS po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu a s Ministerstvem zemědělství. Řízení o udělení autorizace probíhá podle správního řádu. Zákon umožňuje udělení autorizace několika AOS. Žádná AOS není povinna poskytovat služby pro všechny druhy obalů.

---

⁸³ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D., Zákon o obalech č 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 80

6.2.1 Žádost o autorizaci

Žádost o autorizaci musí obsahovat následující údaje:

obchodní firmu a sídlo společnosti, seznam akcionářů včetně výše jejich podílu na základním kapitálu AOS. Aby bylo možné ověřit naplnění podmínek § 18 zákona (akcionářem smí být pouze osoba uvádějící obaly na trh nebo do oběhu, akcionář musí uzavřít s AOS smlouvu o sdruženém plnění, podíl na základním kapitálu společnosti jednoho akcionáře nesmí přesáhnout 33%, akcionář nesmí podnikat v oblasti nakládání s odpady). Nesplnění těchto podmínek má za následek zamítnutí žádosti. Dále se k žádosti připojují stanovy akciové společnosti, výpis z obchodního rejstříku (je-li společnost zapsána), prohlášení žadatele o splnění podmínek uvedených v § 20 odst. 1, 4 a 9 (AOS smí vydávat pouze zaknihované akci na majitele, nesmí se podílet na podnikání jiné právnické osoby, být v jejích orgánech. AOS smí s akcionářem nebo osobou jím ovládanou, nebo akcionáře ovládající uzavřít pouze smlouvu o sdruženém plnění), zakladatelskou smlouvu, projekt zajišťování sdruženého plnění zahrnující zejména:⁸⁴

- popis opatření, zajišťujících sdružené plnění,
- zda k zajišťování sdruženého plnění bude využívána spolupráce s obcemi;
- označení druhu, typu obalů, pro které žadatel hodlá zajišťovat sdružené plnění v jednotlivých letech platnosti rozhodnutí o autorizaci;
- předpokládaný počet uzavřených smluv o sdruženém plnění a předpokládaná množství obalů, pro něž bude zajištěno sdružené plnění v jednotlivých letech platnosti autorizace;
- předpokládané množství odpadů z obalů, pro které bude zajištěna recyklace, energetické využití, organická recyklace nebo odstranění v jednotlivých letech platnosti rozhodnutí o autorizaci;
- navrhovanou strukturu evidence obalů a evidence odpadů z obalů;
- podrobný popis předpokládaného finančního zajištění sdruženého plnění po dobu prvního roku platnosti rozhodnutí o autorizaci a dokumenty prokazující jeho pravdivost.

⁸⁴ § 17 odstavec 3) písmeno e) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

Přílohy žádosti (vyjma projekt zajišťování sdruženého plnění) dokládají splnění podmínek § 20 zákona, kterými jsou AOS uloženy omezení.

Projekt zajišťování sdruženého plnění je výchozím dokumentem pro rozhodnutí Ministerstva o obsahu autorizace co do druhu, typu obalů, pro které je AOS oprávněna poskytovat sdružené plnění, podíl využití a recyklace, energetického využití, kompostování odpadů z celkového množství obalů uvedených na trh nebo do oběhu osobami sdruženými v AOS, způsob vedení evidence, požadavky na informování spotřebitelů o jejich úloze při přispívání ke zpětnému odběru a využívání odpadu z obalů.

Záležitosti, které jsou obsaženy v projektu, ale o kterých ministerstvo nemůže rozhodnout, protože pro takové rozhodnutí nemá zákonné zmocnění, mohou být předmětem dohody v rámci správního řízení o udělení autorizace, nikoliv předmětem autoritativního aktu. Pokud je tato dohoda uvedena ve výroku rozhodnutí, stává se závaznou⁸⁵.

6.2.2 Rozhodnutí o autorizaci

Rozhodnutí obsahuje údaje identifikující AOS, dobu platnosti rozhodnutí, druhy obalů, k jejichž sběru je AOS oprávněna, požadovaný podíl využití a recyklace, popřípadě energetického využití a kompostování odpadů z celkového množství obalů uvedených na trh nebo do oběhu osobami, které budou mít s AOS uzavřenu smlouvu o sdruženém plnění (podíl využití může být stanoven odlišně pro jednotlivé roky tak, aby v rámci ČR byly splněny požadavky čl. 6 směrnice, v souladu s plánem odpadového hospodářství ČR), požadavky na způsob vedení a předkládání evidence pro plnění evidenční a informační povinnosti⁸⁶ a požadavky na zajištění informování spotřebitelů o jejich úloze při přispívání ke zpětnému odběru a využívání odpadu z obalů.⁸⁷

Ministerstvo může při rozhodování v o autorizaci určit různým AOS odlišný podíl využití a recyklace, popřípadě energetického využití a kompostování odpadů od podílu stanoveném v příloze č. 3 zákona (zákon povinnost ukládá primárně osobám, které uvádějí na trh nebo do oběhu obaly nebo balené výrobky a nikoliv AOS). Tento podíl se může lišit i pro jednotlivé AOS, které mohou být schopny dosahovat vyšších podílů. Současně je ministerstvo při svém rozhodování vázáno zákonem na ochranu hospodářské soutěže a nemůže stanovit

⁸⁵ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D., Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 80

⁸⁶ § 23 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁸⁷ § 17 odstavec 6 písmeno f) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

požadavky odlišně pro různé společnosti tak, aby jedna z nich byla znevýhodněna. Je možné dovodit, že dvě AOS, které žádají o autorizaci ke stejným druhům odpadů, musí Ministerstvo stanovit stejné požadavky⁸⁸.

6.3 Povinnosti akcionářů autorizované společnosti

6.3.1 Omezení akcionářů AOS

Zákon ukládá omezení akcionářům AOS ve srovnání s jinými akciovými společnostmi. Cílem těchto omezení je zajištění průhlednosti fungování a vlastnických vztahů týkajících se AOS a současně znemožnění případného zneužití prostředků AOS, nevýmaje případné zneužití AOS samotnými akcionáři.

Zákon omezuje okruh akcionářů AOS. Mohou jimi být pouze osoby, které uvádějí obaly na trh nebo do oběhu. Akcionář AOS je povinen uzavřít s AOS, jejímž je akcionářem, smlouvu o sdruženém plnění. Cílem je uplatnění systému sebekontroly, kdy akcionáři AOS jsou zároveň osobami, které odvádějí AOS poplatky za uvádění obalů na trh a nesou odpovědnost za rozhodnutí při řízení AOS. Důsledky těchto rozhodnutí na ně dopadají obdobně jako na ostatní osoby, které s AOS uzavřely smlouvu o sdruženém plnění. Původní znění tohoto ustanovení zákona obsahovalo formulaci, že akcionářem směla být pouze osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Tato formulace byla diskriminující v rámci hospodářské soutěže v ES a byla odstraněna zákonem č. 94/2004 Sb.

Zákon omezuje maximální výši podílu jednoho akcionáře nebo akcionářů jednajících ve shodě na základním kapitálu AOS. Ten nesmí přesáhnout 33 %. Nejnižší možný počet akcionářů AOS je čtyři. Pokud tyto akcionáři převýší maximální přípustný podíl na základním kapitálu, jsou povinni neprodleně tuto skutečnost oznámit Ministerstvu a snížit svůj podíl na hranici nejvýše 33 % nejpozději do 1 roku ode dne jejího překročení. Účelem těchto omezení je, aby jeden akcionář nebo několik akcionářů nemohlo ovládnout společnost. Akcionář disponující majoritním podílem na AOS by mohl totiž změnit podmínky smluv o sdruženém plnění ve vlastní prospěch a v neprospěch velkého množství ostatních osob plnících své povinnosti prostřednictvím AOS.

---

⁸⁸ JUDr. Petr Petžilek, Ph.D., Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 84

Aby se zabránilo možnému střetu zájmů při řízení společnosti a zajistilo se řádné fungování AOS s co nejnižšími náklady a šetrným nakládáním s prostředky povinných osob, nesmí akcionář autorizované společnosti podnikat v oblasti nakládání s odpady dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Pokud by akcionář podnikal v oblasti nakládání s odpady, mohlo by dojít k uzavírání nevýhodných smluv pro AOS.

Ministerstvo může rozhodnout o pozastavení výkonu práva majitele akcií na účast a hlasování na valné hromadě nebo výkonu práva požádat o svolání mimořádné valné hromady v případě nedodržení výše uvedených podmínek. Cílem této dozorové pravomoci Ministerstva je zabránit akcionáři, který porušil povinnosti stanovené zákonem, podílet se na řízení společnosti. Rozhodnutí o pozastavení práv akcionáře je správním aktem vydaným ve správním řízení.

6.3.2 Střet zájmů

Úprava střetu zájmů obsažená v zákoně zakazuje vedoucím zaměstnancům AOS účast na řízení jiných podniků. Akcionářům, členům orgánů autorizované společnosti a zaměstnancům autorizované společnosti ukládá zákaz jednání v zájmu osob, které mohou mít zisk z nakládání s obalovým odpadem.

Tyto vazby AOS na subjekty podnikající s odpady by mohly vést k nežádoucímu odlivu finančních prostředků k jiným podnikatelům prostřednictvím smluv o zajištění sběru obalů. Následkem nevýhodných smluv pro AOS by byl růst nákladů jejího provozu, potažmo poplatků za její služby a v konečném důsledku by způsobil růst cen zboží pro spotřebitele.

6.4 Omezení autorizované obalové společnosti

Pro zajištění průhlednosti vlastnických vztahů k autorizované společnosti zákon připouští pouze kmenové zaknihované akcie na jméno, které lze upisovat pouze peněžitými vklady. Akcie AOS nemohou být obchodovány na veřejném trhu.

Neziskovost AOS a skutečnost, že byla založena k obstarávání kolektivního plnění povinností, je vyjádřena zákazem rozdělení zisku AOS mezi akcionáře. V případě očekávané pravidelné tvorby zisku

musí společnost snížit cenu svých služeb pro klienty, nebo prostředky investovat do efektivnějšího zpětného odběru nebo do zvýšení procentního využití obalů. Sdružené plnění poskytované AOS musí být dle čl. 7 směrnice pro všechny subjekty na trhu za rovnocenných podmínek a bez ohledu na to, zda se jedná o akcionáře AOS či nikoliv. Důvodem, proč AOS nesmí vytvářet zisk, je zabránit zvýhodnění akcionářů AOS vůči ostatním povinným osobám.

Jediný důvod, který zákon připouští pro snížení základního kapitálu, je úhrada ztráty nebo plnění povinností stanovených zákonem. Při snižování základního kapitálu nesmí být poskytnuto jakékoliv plnění ve prospěch akcionářů. Zákon neumožňuje zvýšení základního kapitálu AOS podmíněným způsobem, tedy vydáním vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů. Porušení výše uvedených povinností by nemělo za následek neplatnost ex lege, ale Ministerstvo může podat do 60 dnů od konání valné hromady návrh soudu na prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady.

AOS se nesmí účastnit podnikání žádné jiné právnické osoby. AOS mohou pouze vytvořit právnickou osobu sdružující jednotlivé AOS. Účelem tohoto omezení je, aby se AOS nevěnovala jiným aktivitám, které by mohly být na úkor jejího hlavního cíle tj. poskytování sdruženého plnění.

K zajištění dohledu a informovanosti ministerstva nad činností AOS, zákon ukládá AOS povinnost a před konáním valné hromady předložit Ministerstvu výpis z registru emitenta zaknihovaných akcií. Ministerstvo na výpise označí akcionáře, kterým byla pozastavena akcionářská práva. AOS nesmí umožnit výkon akcionářských práv na valné hromadě osobě, která není uvedena na výpise z registru emitenta ani osobě, které byla pozastavena akcionářská práva. Pokud Ministerstvo nevrátí AOS výpis ve lhůtě 6 dnů od jeho obdržení, má se za to, že nemá námitek proti výkonu hlasovacích práv akcionářů uvedených na výpise. AOS je povinna předat Ministerstvu každé usnesení valné hromady do 30 dnů od jejího konání.

Zákon omezuje uzavírání smluv AOS s osobami, které k ní mají zvláštní vztah (například:

- členové statutárních orgánů a volení funkcionáři AOS,
- akcionáři AOS, kteří jsou podnikajícími fyzickými osobami, členy statutárních orgánů právnických osob, kteří jsou akcionáři AOS a osoby jim blízké,

- zaměstnanci ministerstev, která se podílejí na kontrole AOS, další osoby dle § 20 odst. 8 zákona).

Zákon umožňuje uzavírat s těmito osobami pouze takové smlouvy, které jsou běžně uzavírány s jinými osobami. AOS nesmí zajišťovat závazky těchto osob, nelze na tyto osoby bezúplatně převádět majetek. Smlouvy uzavřené v rozporu s výše uvedeným omezením jsou relativně neplatné. Neplatnosti se lze dovolat soudní cestou na návrh třetí osoby, která je uzavřením takové smlouvy dotčena, např. akcionář AOS. Osoba, která takovou smlouvu jménem AOS uzavřela, odpovídá za vzniklou škodu. Omezením možností uzavírat smlouvy je chráněn majetek AOS, aby nemohlo dojít ke krokům, které by vedly k obohacení osob majících vliv na řízení nebo kontrolu AOS, případně k újmě samotné AOS.

Zákon zakazuje AOS uzavření jiné smlouvy než je smlouva o sdruženém plnění, poradenské činnosti v oblasti předcházení vzniku odpadu z obalů a značení obalů, s akcionářem autorizované společnosti s právníkou osobou jím ovládanou nebo s osobou ovládající některého z akcionářů autorizované společnosti⁸⁹. Kromě činností spojených se sdruženým plněním je AOS dovoleno vykonávat poradenskou činnost v oblasti předcházení vzniku odpadu z obalů a značení obalů. AOS může provádět výzkumnou, osvětovou a propagační činnost v oblasti zpětného odběru a využití obalů. Tyto činnosti může vyvíjet jako vedlejší a bez možnosti na získání zisku.

Pokud by AOS vykonávala jiné činnosti v rozporu s omezeními, která jí ukládá zákon, obchodní zákoník, nebo rozhodnutí o autorizaci, musí Ministerstvo postupovat v souladu s § 24 odst. 2 zákona. Důsledkem může být uložení nápravy ve stanovené lhůtě, podání podnětu České inspekci životního prostředí k zahájení řízení o uložení pokuty AOS, nebo rozhodnutí o zrušení autorizace.

Zákon omezuje akcionáře AOS a osoby jimi ovládané nebo jej ovládající v uzavírání smluv s AOS pouze na smlouvu o sdruženém plnění nebo na smlouvu o poskytnutí poradenské činnosti akcionáři⁹⁰. Úprava sleduje znemožnění odčerpání prostředků z AOS nebo poskytnutí zvláštních výhod těmto osobám vůči ostatním klientům AOS. Není možné uzavřít smlouvu k poskytnutí finančního plnění mezi AOS a jejím akcionářem.

---

⁸⁹ § 22 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁹⁰ § 22 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

Na fungování AOS závisí velký počet subjektů. Nečekané ukončení činnosti AOS by na ně mělo dopad. Zákon proto stanoví omezení práva akcionářů náhle společnost zrušit, nebo změnit její předmět podnikání. Má-li AOS platnou autorizaci, může se Valná hromada usnést na zrušení, sloučení s jinou osobou, rozdělení, změně předmětu podnikání AOS pouze po předchozím souhlasu Ministerstva, které bylo vydáno po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

6.5 Podmínky zajišťování sdruženého plnění

AOS je organizací, jejíž hlavním účelem je poskytování sdruženého plnění, k němuž je státem zmocněna autorizací. Poskytování sdruženého plnění má být přístupné všem subjektům za rovných podmínek. K zajištění výše uvedeného zákon klade AOS následující povinnosti:

- zachovat rovné podmínky vůči všem osobám, které chtějí uzavřít smlouvu o sdruženém plnění;
- uzavřít smlouvu o sdruženém plnění se všemi osobami, které o její uzavření projeví zájem, pokud nemají nesplněné splatné závazky vůči AOS;
- uzavřít smlouvu o sdruženém plnění na všechny obaly uváděné na trh nebo do oběhu, k nimž je autorizací oprávněna, aby nedocházelo k diskriminaci jednotlivých povinných osob nebo preferování určitého druhu obalů;
- zajišťovat zpětný odběr a využití v souladu s podmínkami, které stanoví zákon a rozhodnutí o autorizaci.

Tyto povinnosti jsou uloženy jednostranně AOS. Osoba, která uvádí obaly na trh nebo do oběhu, není povinna plnit všechny své povinnosti prostřednictvím jedné AOS, může plnit individuálním způsobem dle § 13 odst. 1 písm a) a b) zákona, nebo prostřednictvím jiné AOS pro jednotlivé druhy obalů.

AOS má povinnost zachovávat mlčenlivost o informacích týkajících se množství obalů uvedených na trh nebo do oběhu, které získala od svých klientů. Výjimkou je poskytnutí údajů Ministerstvu, nebo České inspekci životního prostředí.

Zákon ponechává na AOS rozhodnutí, zda budou sběr a využití spotřebitelských obalů zajišťovat samy nebo ve spolupráci s obcemi. K zajištění nediskriminačního přístupu k různým obcím má přispět uzákonění povinnosti AOS stanovit smluvní podmínky pro všechny obce jednotným způsobem. Současně AOS nesmí žádné obci uzavření takové smlouvy odmítnout. Obec má svobodnou vůli, zda s AOS smlouvu uzavře či nikoliv, ale AOS smlouvu uzavřít musí, bude-li obcí požádána. Při přípravě zákona panovaly obavy, že by pro AOS mohlo být výhodné uzavřít smlouvy pouze s velkými městy, nikoliv však s malými obcemi a AOS by mohly uzavírání smluv s malými obcemi odmítat⁹¹. Tyto obavy se ve skutečnosti nenaplnily.

6.6 Evidenční a informační povinnosti AOS

AOS je povinna v souladu se zákonem a autorizací vést evidenci osob, pro které zajišťuje sdružené plnění. Dále je AOS povinna evidovat i množství obalů, které tyto osoby uvedly do oběhu, množství vytríděného a využitého odpadu. Tato povinnost se nevztahuje na evidenci obalů, pro které plní povinná osoba zákonné povinnosti individuálně v souladu s § 13 odst. 1 písm. a) nebo b) zákona. AOS nesmí zveřejňovat údaje o produkci osob, se kterými má uzavřenou smlouvu o sdruženém plnění, za něž vede evidenci. Má povinnost tyto údaje ohlašovat Ministerstvu. Ministerstvo zajišťuje souhrnné vedení evidence výše uvedených údajů shromážděných od všech AOS a povinných osob. Součástí této evidence je seznam osob, které mají s AOS uzavřenou smlouvu o sdruženém plnění. Souhrnná evidence je veřejně přístupná.

Vedení této evidence je v souladu s článkem č. 12 směrnice, který ukládá povinnost evidovat obaly uvedené na trh, sebraný a vytríděný obalový odpad, množství a způsob využití odpadu.

AOS je povinna zveřejnit každoročně své hospodářské výsledky za uplynulý kalendářní rok do 30. června v Obchodním věstníku. Tato ustanovení umožňuje kontrolu jejího hospodaření.

---

⁹¹ JUDr. Petr Petžilek, Ph.D., Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 97

6.7 Dohled nad činností Autorizovaných obalových společností

AOS jsou důležitým článkem v nakládání s obaly a s odpady z obalů, závisí na nich velká řada subjektů. Dohled nad činností všech AOS a nad plněním podmínek autorizace svěřil zákon Ministerstvu. Pokud Ministerstvo objeví v činnosti AOS nedostatky, je oprávněno dle povahy porušení právního předpisu, nebo podmínek v rozhodnutí o autorizaci uložit nápravu ve stanovené lhůtě, dát podnět České inspekci životního prostředí k zahájení řízení o uložení pokuty do výše 10 miliónů Kč⁹², nebo rozhodnout po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem zemědělství o změně nebo zrušení autorizace.

6.7.1 Změna rozhodnutí o autorizaci

Rozhodnutí o autorizaci AOS může být Ministerstvem změněno na základě žádosti AOS. Například chce-li AOS rozšířit nebo zúžit počet druhů nebo typů obalů, pro které bude zajišťovat využití.

Podmínky autorizace může Ministerstvo změnit také v případě změn v právu ES. K takové změně mohlo dojít například v souvislosti s přijetím zákona č. 66/2006 Sb., který transponoval do zákona zvýšené podíly využití a recyklace obalového odpadu přijaté směrnicí 2004/12/ES. Jediná autorizace vydaná v ČR AOS EKO-KOM, byla vydána na období do konce roku 2005 v souladu s podíly využití a recyklace obalového odpadu stanovenými zákonem před touto novelou. V rozhodnutí o prodloužení rozhodnutí o autorizaci byly již stanoveny podíly využití a recyklace obalového odpadu v souladu se zněním zákona po novele provedené zákonem č. 66/2006 Sb.

6.7.2 Zrušení rozhodnutí o autorizaci⁹³

Zákon stanoví důvody pro zrušení autorizace. Zrušení musí předcházet projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu a s Ministerstvem zemědělství.

Autorizaci Ministerstvo musí zrušit:

⁹² § 45 písm. c) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁹³ § 26 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

- pokud AOS nezačíná činnost 3 měsíce po udělení autorizace a přitom do té doby neuzavře ani jednu smlouvu o sdruženém plnění,
- pokud AOS získala autorizaci podvodným způsobem na základě nepravdivých údajů uvedených v žádosti,
- pokud AOS přes opakovanou výzvu k nápravě nedodrží zákonem stanovené podmínky činnosti⁹⁴ nebo,
- AOS se ocitla v konkurzu.

Důvodem zrušení autorizace AOS jsou nejzávažnější provinění AOS a také skutečnost, že AOS je nečinná. V zájmu přehlednosti situace týkajících se AOS pro zájemce o uzavření smlouvy o sdruženém plnění není vhodné ponechání autorizace AOS, která fakticky nevyvíjí činnost, pro kterou byla založena. Dalším důvodem pro zrušení autorizace je zřejmé porušení zákona při získání autorizace, nebo opakované neuposlechnutí výzvy k dodržování zákonných podmínek.

Ministerstvo může, ale nemusí, autorizaci zrušit, pokud AOS nedosáhla do roku od autorizace využití alespoň 15 % hmotnosti odpadu z obalů; AOS v prvním roce činnosti využití odpadů z obalů alespoň ve výši 2/3 množství požadovaném autorizací; pokud celkové množství obalů, pro něž AOS uzavřela smlouvy, netvoří po prvním roce alespoň 10% hmotnosti všech obalů uvedených na trhu nebo do oběhu v ČR, na než se vztahuje rozhodnutí o autorizaci.

Ve výše uvedených případech je na uvážení Ministerstva, zda zruší autorizaci. Úvaha Ministerstva je na místě, protože neplnění uložené míry využití nemusí být zapříčiněno pouze AOS. Na druhé straně je zájem, aby sdružené plnění bylo zajišťováno společnostmi, které jsou silné a stabilní⁹⁵.

Ministerstvo autorizaci obligatorně zruší, pokud valná hromada AOS rozhodne, že společnost nebude nadále vykonávat činnost, pro kterou jí byla vydána autorizace.

6.7.3 Zánik rozhodnutí o autorizaci

Autorizace zaniká ze zákona, byla-li zrušena, uplynula-li doba její platnosti, nebo zanikla-li AOS bez právního nástupce.

⁹⁴ dle § 24 odstavce 2 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

⁹⁵ JUDr. Petr Petžílek, Ph.D., Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem, str. 97

6.7.4 Zveřejňování rozhodnutí o autorizaci

Ministerstvo zveřejňuje ve svém věstníku seznam rozhodnutí o autorizaci, jejich změnách, zrušení, včetně obsahu těchto rozhodnutí.

6.8 Autorizovaná obalová společnost v praxi

V ČR působí v současnosti jediná AOS, společnost EKO-KOM a.s. Obdobně jako je tomu v některých jiných státech ES.

6.8.1 Období před založením společnosti EKO-KOM

Po přijetí směrnice bylo evidentní, že Česká republika jako přidružený člen ES bude muset právně upravit zpětný odběr a využití obalových odpadů. Několik firem projevilo zájem vytvořit systém podpory využívání obalového odpadu a založilo⁹⁶ České průmyslové sdružení pro obaly a životní prostředí (dále jen ČPSOŽP)⁹⁷ s cílem vytvořit systém pro podporu využívání obalového odpadu.

ČPSOŽP se podílelo na přípravě zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech. Před účinností zákona o obalech č. 447/2001Sb. (1. ledna 2002 panovalo v České republice právní vakuum. Výrobcům a dovozcům byla od 1. ledna 2001 zákonem stanovena povinnost využívat 35% a recyklovat 15% odpadů z obalů, které uvedou na trh v ČR. Právní úprava však nestanovila způsob, jakým má být tato povinnost splněna. Výrobci a dovozci neměli povinnost podílet se na nákladech tříděného sběru spotřebitelského obalu⁹⁸.

V roce 1996 ČPSOŽP přijalo rozhodnutí o vytvoření tzv. systému zeleného bodu⁹⁹ podle vzoru členských zemí ES a zahájilo jednání s Ministerstvem životního prostředí. V červnu 1997 byla několika společnostmi¹⁰⁰ pro tento účel založena společnost EKO-KOM a.s.¹⁰¹

⁹⁶ ČPSOŽP byl založena společnostmi: Coca-Cola Beverages Česká Republika, s. s. r. o., Coca-Cola ČR, s. s. r. o., Henkel ČR, s. s. r. o., Pepsi-Cola ČR, s. s. r. o., PLM AB, Procter & Gamble, s. s. r. o., SIG Combibloc, s. s. r. o., Schmalbach Lubeca Austria GmbH, Toma Nápoje, s. s. r. o., Tetra Pak - Grafobal, s. s. r. o., Unilever ČR, s. s. r. o.

⁹⁷ www.ekokom.cz

⁹⁸ www.ekokom.cz

⁹⁹ www.ekokom.cz

¹⁰⁰ Akcionáři společnosti: Coca-Cola Beverages Česká republika, spol. s r. o., The Coca-Cola Company GmbH, GENERAL BOTTLERS ČR s.r.o., Nestlé - Čokoládovny, a. s., OFI Praha, a. s. v likvidaci, Opavia - LU, a.s., REXAM PLC, Schmalbach-Lubeca Austria GmbH, SIG Combibloc s.r.o., TETRA PAK - GRAFOBAL s. r. o., UNILEVER ČR, spol. s r. o.

¹⁰¹ www.justice.cz

(dále jen „společnost“), která zahájila zkušební projekty k ověření různých způsobů tříděného sběru odpadů.

6.8.2 Období dobrovolné dohody

V dubnu 1999 došlo k uzavření Dohody o uplatňování směrnice o obalových odpadech mezi ČPSOŽP a Ministerstvem¹⁰². Dohoda stanovila principy fungování systému společnosti, který zajišťoval zpětný odběr a využití obalů a garantoval svým klientům (firmám, které uzavřely smlouvu se společností a platily poplatky do systému za obaly uvedené na trh v ČR), že na ně Ministerstvo bude pohlížet jako na subjekty, které zajistily zpětný odběr a využití obalů ve stanoveném rozsahu.

Systém, který společnost pro nakládání s obalovým odpadem zvolila, začal fungovat v září 1999, kdy se do něj zapojily další firmy a obce. Je shodný s přístupem zvoleným většinou členských zemí ES. Systém vychází z integrovaného způsobu nakládání s obalovým odpadem a s odpadem komunálním. Společnost nezaložila vlastní systém sběru obalového odpadu, tak jak tomu je např. v Německu, ale zajišťuje sdružené plnění povinností zpětného odběru a využití odpadů z obalů prostřednictvím systémů tříděného sběru v obcích a prostřednictvím osob oprávněných nakládat s odpadem. Společnost se účastní financování nákladů spojených se sběrem, svozem, tříděním a využitím obalového odpadu. Sama ale s obalovým odpadem přímo nenakládá.

Společnost uzavírá smlouvy o sdruženém plnění s povinnými osobami. Od nich získává údaje o produkci obalů a přijímá platby. Výše plateb závisí na druhu a množství vyprodukovaných obalů dle výkazů povinné osoby.

Společnost uzavírá smlouvy o zajištění zpětného odběru a recyklaci odpadu z obalů s obcemi a s osobami oprávněnými nakládat s odpadem. Ty mají povinnost vést evidenci o množství zpětně odebraného a využitého odpadu z obalů. Na jejím základě společnost poskytuje finanční prostředky na systémy sběru, třídění a využití obalového odpadu.

Kromě své hlavní činnosti společnost vykonává činnost informační, výzkumnou, poradenskou a vzdělávací.

---

¹⁰² www.ekokom.cz

Dne 1.ledna 2001 vstoupila v účinnost povinnost zajištění využití a recyklace obalových odpadů dle zákona č.125/1997 Sb., o odpadech, která ale nepřinesla podstatný nárůst klientů systému. Praxe potvrdila, že zákon č.125/1997 Sb., o odpadech je obtížně vymahatelný a že se jím mnoho povinných osob neřídilo. Koncem roku 2001 se do systému společnosti sdružilo téměř 600 podniků, které produkovaly 46% spotřebitelských obalů uvedených na trh v ČR¹⁰³. Přestože v systému společnosti byl zapojen relativně malý počet podniků, představovala jejich produkce téměř polovinu všech spotřebitelských obalů uvedených na trh v ČR, neboť se jednalo především o velké výrobce obalů. Společnost v tomto období uzavřela více než 2700 smluv s obcemi, jejichž celkový počet obyvatel přesahoval 8 milionů¹⁰⁴.

6.8.3 Udělení autorizace společnosti EKO-KOM

Na základě žádosti společnosti EKO-KOM vydalo Ministerstvo dne 28.3.2002 společnosti rozhodnutí o autorizaci¹⁰⁵. Společnost tak byla oprávněna provozovat sdružené plnění pro obaly skupinové a přepravní i pro všechny druhy spotřebitelských obalů. Tato společnost se tím stala první autorizovanou obalovou společností v ČR. Autorizace byla udělena na dobu do 31.12.2005 a definovala podmínky, které musela společnost splnit. Patří mezi ně povinnost vést detailní evidenci obalů uváděných klienty na trh a provádět její audity, vést ověřitelnou evidenci sebraného a využitého odpadu od původců tj. obcí a podnikajících osob až po jeho úpravu na druhotnou surovinu a její audit. Ministerstvo stanovilo v autorizaci požadavky na kvalitu a hustotu sběrné sítě a na podíly recyklace a využití obalů, které byly vyšší než obecně ukládal zákon. Informační povinnost společnosti spočívala především v zajištění změny postojů veřejnosti, v informování spotřebitelů o organizaci a významu sběru a třídění odpadů z obalů, možnosti třídění a odděleného sběru obalových odpadů od domovního odpadu. Společnost byla povinna zajistit informovanost alespoň 60% populace starší 8 let pomocí celostátních sdělovacích prostředků. Procentní část populace narůstala v dalších letech ročně o 10%. Informování veřejnosti bylo zajištěno tištěnými letáky doručovanými do domácností, tiskovou kampaní. Obrázky se znázorněním správné recyklace byly umístěny na sběrných kontejnerech. Pro školní děti se pořádaly informační akce. Ve třídění

¹⁰³ www.ekokom.cz

¹⁰⁴ www.ekokom.cz

¹⁰⁵ [http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPGSFCA0Q6D/\\$FILE/OODP-Rozhodnuti_o_autorizaci-20051027.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPGSFCA0Q6D/$FILE/OODP-Rozhodnuti_o_autorizaci-20051027.pdf)

odpadu hraje spotřebitel rozhodující roli a bez jeho podílu na této činnosti nelze docílit zákonem stanovenou míry recyklace.

V prosinci 2004 společnost podala žádost o prodloužení autorizace, tedy rok před koncem její platnosti, jak ukládá § 17 odstavec 7 zákona. Žádosti Ministerstvo vyhovělo rozhodnutím o prodloužení autorizace (z prosince 2005)¹⁰⁶ do 31.12. 2012. Obsah rozhodnutí o prodloužení autorizace je v souladu s požadavky směrnice 2004/12/ES a 2005/20/ES, kladenými na rozsah recyklace a využití obalových odpadů.

Společnost vedle své hlavní činnosti zajišťování sdruženého plnění také provozuje konzultační služby v oblasti nakládání s komunálním odpadem a jeho obalovou složkou, zaměřené především na rozvoj a optimalizaci systému sběru, třídění, přepravy a využití odpadu. Jedná se o informační kampaně zaměřené na propagaci tříděného sběru odpadů a informování spotřebitelů o jejich úloze při podpoře zpětného odběru a využívání odpadu z obalů¹⁰⁷.

6.8.4 Vývoj oblasti obalových odpadů a recyklace v letech 1997-2004

Podstatné pro posouzení účinnosti legislativy v oblasti obalů a obalových odpadů je množství a podíl zpět odebraných a recyklovaných obalových odpadů, podíl populace, která se do systému tříděného sběru obalového odpadu zapojuje, počet podniků, které se systému účastní. Přehledným ukazatelem jsou tabulky uvedené v příloze, znázorňující počet povinných osob, podíl trhu, podíl populace, počet obcí a množství spotřebitelského obalového obalu, zapojených do systému sdruženého plnění společnosti v letech 1999-2004.¹⁰⁸

V roce 1999, tedy v období dobrovolného plnění povinností prostřednictvím dohody, bylo do systému společnosti zapojeno 754 obcí, které zahrnovaly 20% obyvatelstva. Již o rok později se podíl účasti obcí zvýšil na 2 156 obcí představujících 50% obyvatelstva. Postupně v dalších letech narostl na 79% populace (2 781 obcí), 88% populace (3 700 obcí) 93% populace (4 358 obcí) a 96% populace (4 932 obcí) na konci roku 2004. Tyto údaje obsahuje tabulka v příloze č. 1. Na počátku stejného období v roce 1999 se systému společnosti účastnilo pouze 41 osob uvádějících na trh nebo do oběhu obaly

¹⁰⁶ [http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPGSFCA0TE5/\\$FILE/OODP-Rozhodnuti_o_prodlouzeni_autorizace-20051027.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPGSFCA0TE5/$FILE/OODP-Rozhodnuti_o_prodlouzeni_autorizace-20051027.pdf)

¹⁰⁷ www.ekokom.cz

¹⁰⁸ www.ekokom.cz

představující 17 % produkce spotřebitelských obalů. V následujícím roce počet osob sdružených v systému vzrostl na 307 a podíl na trhu spotřebitelských obalů vzrostl na 37%. V roce 2001 se systému účastnilo 581 osob s podílem 46 % na trhu spotřebitelských obalů. Rok 2002 spolu s účinností zákona o obalech přinesl skokový nárůst sdružených osob na 15 84 a 70% podíl na trhu spotřebitelských obalů. Nárůst pokračoval v roce 2003, kdy se počet osob zvýšil na 20 754 a podíl na trhu spotřebitelských obalů na 93%. V roce 2004 počet osob dosáhl 21 164 a podíl na trhu spotřebitelských obalů vzrostl na 96%. Výše uvedené údaje zobrazuje tabulka v příloze č. 2.

Je zřejmé, že během stejného období 1999-2004 rostl nerovnoměrně počet obcí účastnících se systému a počet povinných osob. Pro obce byla účast v systému ekonomicky výhodná, neboť obce získávaly příspěvek za sběr obalů a obalových odpadů podle množství, které vybraly. To působilo jako pozitivní motivace a řada obcí se zapojila dříve, než zákon vstoupil v účinnost. Ve stejném období byl zapojen relativně malý počet povinných osob, který ale představoval značný podíl na produkci spotřebitelských obalů. V roce 2001 činil podíl zúčastněných osob v počtu 581 téměř polovinu produkce spotřebitelských obalů. Je zřejmé, že hlavní producenti odpadu předjímali svoji odpovědnost a zapojili se do systému v období dobrovolného plnění prostřednictvím dohody. Velké množství firem se do systému zapojilo až v průběhu roku 2002, tedy v okamžiku, kdy byly nuceny dostát svým zákonným povinnostem. V první polovině roku 2002 smlouvu o sdruženém plnění uzavřely přibližně tři tisíce firem, převážně produkujících množství obalů v řádu tisíců a stovek tun ročně. V druhé polovině roku 2002, kdy zákon nabyl plnou účinnost, smlouvu uzavíraly především menší podniky s produkcí v řádu stovek kg¹⁰⁹. Počet firem zúčastněných v prvním roce účinnosti zákona, tj. v roce 2001, představoval 581 firem. Během roku 2002 se zvýšil na dvacetipětinásobek a dosáhl počtu 15 084.

Pro Českou republiku je velmi důležitý nárůst množství využitého domovního odpadu na obyvatele a s ním i dosahované procento recyklace. Vývoj recyklace v letech 1997-2002 pro jednotlivé druhy odpadů je zobrazen v tabulce obsažené v příloze č. 3. Rostoucí trend recyklace u všech druhů odpadů je zřetelný.

---

¹⁰⁹ www.ekokom.cz

7 Obaly, odpady z obalů a komunální odpad

Nakládání s obalovými odpady je velmi úzce provázáno s nakládáním s odpady obecně. Obalový odpad tvoří významnou složkou komunálního odpadu, odhady vyčíslují toto množství asi na 20 % celkové hmotnosti komunálního odpadu¹¹⁰. Objemový podíl obalové složky je ještě vyšší, zejména kvůli plastovým obalům.

Všechny osoby mají povinnost nakládat s odpady pouze způsobem, který stanoví zákon o odpadech nebo zvláštní právní předpisy na ochranu životního prostředí¹¹¹. Současně odpadový zákon ukládá povinnost všem fyzickým osobám odkládat komunální odpad na místech určených obecně závaznou vyhláškou obce, komunální odpad odděleně shromažďovat, třídít a předávat k využití a odstraňování podle systému stanoveného obcí¹¹². Zároveň s povinností fyzických osob odkládat a třídít komunální odpad na určená místa.

Bylo by vhodné zvážit zavedení systému, který by motivoval k třídění domácího odpadu tak, aby do směsného komunálního odpadu byl skutečně odkládán pouze odpad, který nemůže být již vytríděn a dále využit. Velkou část odpadu, který je odkládán do směsného komunálního odpadu, tvoří obalové odpady, které měly a mohly být vytríděny a odloženy do zvláštních k tomu určených sběrných nádob. Skutečným problémem je neochota některých osob odpady třídít. Argumentem bývá velká vzdálenost, na kterou musí odnést tříděný sběr do nádob na tříděný odpad ve srovnání s kontejnery na směsný odpad. Počet kontejnerů na tříděný odpad se i na sídlištích v poslední době zvyšuje, rozšířil se i sortiment kontejnerů na větší počet druhů tříděného odpadu (např. nápojové kartony a opětovné třídění skla na čiré a barevné). Neochota určité části populace a nízké ekologické povědomí přetrvávají. Současný trend zvyšování počtu kontejnerů na tříděný odpad je významnou cestou ke zvýšení návratnosti tříděného odpadu.

Vztah k životnímu prostředí je záležitostí celé společnosti. Zákon o obalech stanoví povinným osobám povinnost informovat spotřebitele o možnostech odkládat odpad. Zákon o odpadech stanoví povinnost osobám, při jejichž činnosti odpady vznikají. Domnívám, se že hlubšímu uvědomění si zodpovědnosti každého jedince i celé společnosti za životní prostředí, tedy i za nakládání s obalovým odpadem, zůstává naše společnost mnoho dlužna. Náprava bude vyžadovat masivní a dlouhodobou osvětu počínaje výchovou k ekologickému chování od nejútlejšího věku. Vryté a zaběhané návyky a

¹¹⁰ JUDr. Ivana Hrušová, České právo životního prostředí 1/2004, Problematika nakládání s komunálním odpadem, strana 34

¹¹¹ § 12 odstavec 1 zákona č. 185/2001 Sb.

¹¹² § 17 odstavec 4 zákona č. 185/2001 Sb.

zlovyky nesprávného zacházení s odpady neustoupí rychle ani najednou, ale společnost se tomuto naléhavému problému nemůže vyhnout. Vždyť třídění odpadu nás často nestojí víc než pár kroků navíc.

Další cestou, jak motivovat spotřebitele k třídění odpadu, je systém poplatků za množství směsného odpadu. Jako příklad může být uveden postup, který byl zvolen ve valonském regionu Belgie. V roce 1998 byla schválena ekologická daň zatěžující města a obce za překročení produkce směsného domácího odpadu nad povolené množství. Daň činila na počátku 27 EUR za 1 tunu vyprodukovaného odpadu nad limit, každý další rok poplatek vzrůstá o 2 EUR. Limit se vztahuje na směsný odpad likvidovaný ve spalovnách nebo uložený na skládkách. Z tohoto množství byl vyloučen odpad, který je později využit nebo recyklován. Obce jsou tak motivovány k zabezpečení třídění odpadu z domácností a k prevenci vzniku směsného komunálního odpadu¹¹³.

V rámci programu ES „Plat' podle toho, kolik vyhodíš (PAYT)“, byl proveden v ČR výzkum týkající se ochoty domácností třídít odpad¹¹⁴. Projekt vycházel ze skutečnosti, že je žádoucí minimalizovat množství vyprodukovaného směsného domovního odpadu a maximalizovat množství vytríděných složek domovního odpadu. Byla zkoumána nejen účinnost finanční motivace domácností na minimalizaci objemu směsného komunálního odpadu adekvátní platbou v závislosti na objemu netříděného směsného odpadu, ale byly zkoumány i další faktory, které mají vliv na ochotu domácností třídít domovní odpad. Významný vliv na ochotu domácností třídít směsný odpad má i míra informovanosti o způsobu správného třídění domovního odpadu a technické podmínky v kuchyni. Důležitou roli hrají existence a použitelnost kontejnerů na tříděný odpad v obci a subjektivní hodnocení podmínek pro třídění v bydlíšti. V některých případech se projevuje i subjektivní hodnocení legislativy ČR vztahující se k podpoře třídění domovního odpadu a zajištění druhotných surovin pro průmysl. Projekt prokázal, že v obcích, ve kterých se uplatňuje systém PAYT pro stanovení platby za komunální odpad, dochází k významnému poklesu produkce směsného odpadu a tedy i k nárůstu objemu tříděného odpadu. Dále se prokázalo, že někteří občané kladou větší důraz na smysluplnou separaci odpadů a jejich následném využití, takže výše plateb za nakládání s odpady není nutně prvořadá¹¹⁵.

Problematickým v souvislosti se zaváděním systému PAYT je okamžik, kdy do jedné nádoby odkládá směsný odpad více osob. Podle výsledků sčítání lidu, bytů a domů v roce 2001 žije 53 % obyvatel ČR v bytových domech. V

¹¹³ Mgr. Kateřina Menzelová Odpady 9/2004 Omezování vzniku komunálního odpadu, strana 20

¹¹⁴ Doc. Ing. Petr Šauer, CSc., Odpady 11/2004, Projekt PAYT v České republice, strana 23

¹¹⁵ Doc. Ing. Petr Šauer, CSc., Odpady 11/2004, Projekt PAYT v České republice, strana 23

Praze je to dokonce 85%¹¹⁶. V případě velkého množství osob používajících stejné nádoby na směsný odpad je obtížné kontrolovat, zda osoba odpady skutečně třídí a procento vyříděného odpadu klesá.

Domnívám se, že důslednější třídění odpadů z domácností je nutné postupně zlepšovat důkladnou osvětou celé populace. Považuji za potřebné vysvětlovat, jaký je tok surovin, jaký je způsob třídění a návratnost surovin vyříděných. Spotřebitel musí vidět důležitost a účinnost své role.

Systém plateb obci za komunální odpad nepodnikajícími fyzickými osobami Hamburku může být dalším příkladem. Poplatek za odvoz komunálního odpadu platí všechny fyzické osoby bez ohledu na to, zda fakticky odpad produkuje či ne. Výše poplatku má dvě složky. Pevná složka je pro všechny stejná. Výše pohyblivé složky závisí na objemu vyprodukovaného odpadu a na frekvenci odvozu. Všechny fyzické osoby mají povinnost vlastnit nádobu na směsný domovní odpad alespoň o minimálním objemu¹¹⁷.

Právní úprava platby za sběr komunálního dle zákona č. 185/2001 o odpadech ponechala na obci volbu formy poplatku. V Evropě existuje několik základních modelů poplatků za komunální odpad. Může se jednat o poplatek za komunální odpad skutečně vyprodukovaný platba za objem, za hmotnost odpadu nebo platba za osobu. Dalším faktorem úhrady může být objem sběrné nádoby a frekvence svozu. Platba za skutečně vyprodukovaný odpad je spravedlivá, postihuje skutečného původce a motivuje ke snížení objemu odpadu i k jeho třídění. Systém platby za skutečně vyprodukovaný odpad vyžaduje technické vybavení, které by umožnilo objem či hmotnost odevzdaného odpadu změřit. Poplatek za skutečně vyprodukovaný odpad většinou zahrnuje paušální částku za nádobu a variabilní částku odpovídající skutečnému množství odpadu v nádobě. Zkušenosti ze západoevropských států přinesly následující závěry¹¹⁸:

- Systém plateb dle množství komunálního odpadu spolu se zavedením odděleného sběru využitelných složek zdarma snižují množství směsného komunálního odpadu o 50%, pokud jednu nádobu používá jedna domácnost. V případě využívání jedné nádoby více domácnostmi množství směsného komunálního odpadu pokleslo pouze o 26%. V Prostějově bylo podrobně sledováno zavedení systému vážení sběrných nádob a třídění odpadu. Výsledné 50%

¹¹⁶ www.czso.cz/sldb, Český statistický úřad

¹¹⁷ JUDr. Ivana Hrušová, České právo životního prostředí 1/2004, Problematika nakládání s komunálním odpadem, strana 49

¹¹⁸ JUDr. Ivana Hrušová, České právo životního prostředí 1/2004, Problematika nakládání s komunálním odpadem, strana 61

snížení množství směsného komunálního odpadu je jistě pozoruhodné.

- U plateb podle počtu nebo objemu nádob se snížení množství směsného odpadu projevilo o 15-40%.
- U plateb podle frekvence svozu se míra snížení množství směsného komunálního odpadu pohybuje mezi 20-40%.
- Kapitální platba nepředstavuje motivaci k snížení objemu směsného komunálního odpadu.

Domnívám se, že cestou, která by motivovala občany k třídění a omezování množství směsného komunálního odpadu, je zavedení poplatků za směsný komunální odpad v závislosti na jeho množství. Zohlednění množství postihuje skutečné původce odpadu a finančně zatěžuje ty, kteří jej v největší míře produkují. Platba v závislosti na množství motivuje k snížení množství směsného komunálního odpadu a současně motivuje k většímu třídění, kterým se zvyšuje podíl využitelných složek odpadů a šetří se prvotní zdroje.

8 Závěr

V této práci jsem se zaměřil na právní úpravu týkající se obalů a obalových odpadů, která se stala aktuální v posledních desetiletích a prochází vývojem. Je to oblast, která se vyvíjí v souvislosti s neustálým nárůstem průmyslové produkce a z toho plynoucími závažnými a převážně negativními důsledky na životní prostředí. Bude se pokoušet čelit závažným negativním důsledkům lidské činnosti na životní prostředí. Obrovská produkce obalů a odpadů z nich jsou vážnou zátěží pro přírodu nejprve při získání zdrojů na jejich výrobu, později ve formě odpadu.

První část jsem věnoval vyjasnění vztahu obalů a obalových odpadů k životnímu prostředí, které nás obklopuje a vytváří podmínky pro život. Cílem právní úpravy obalů a odpadů z obalů ve vztahu k životnímu prostředí je stanovit závazná pravidla lidské činnosti týkající se obalů, aby byla příroda co nejméně zatěžována a přírodní zdroje využívány co možná nejefektivněji při současném zajištění plnění přirozené funkce obalu tj. poskytování ochrany výrobku.

V druhé části své práce jsem se zaměřil na právní úpravu, která předcházela úpravě aktuální. Nutno říci, že úprava hospodaření s odpady před rokem 1989 byla minimální. Významná změna v oblasti odpadového hospodářství

nastala po roce 1989 přijetím prvního zákona o odpadovém hospodářství. Zákon o odpadech předcházející platné úpravě již obsahoval základní povinnosti výrobců a dovozců týkajících se nakládání s obaly. Výrazným impulsem vytváření norem v oblasti obalů a obalových odpadů byla příprava na vstup ČR do Evropské unie. Ten vyžadoval harmonizaci naší obalové legislativy s legislativou ES, představovanou obalovou směrnicí. Harmonizace byla výrazným impulsem pro přijetí právní úpravy zákona č. 477/2001 Sb., o obalech, a přináší slučitelnost s evropským právem v dané oblasti. Komplexní úprava problematiky obalů a obalových odpadů postihuje rovněž zvýšení ochrany životního prostředí před nepříznivými vlivy obalů a obalových odpadů.

Zákon převzal hlavní cíle současné evropské úpravy obalů, jimiž jsou vysoký stupeň ochrany životního prostředí a zabezpečení nekomplikovaného fungování vnitřního trhu.

Domnívám se, že v průběhu posledních patnácti let došlo k výraznému pozitivnímu posunu směrem k ochraně životního prostředí. Vidíme to například na nakládání s obaly a obalovými odpady, na jejich recyklaci, či na omezením obsahu škodlivých látek v nich. Míra zapojení populace do tříděného sběru obalového odpadu i recyklace vzrostla. Cíle, které ukládá zákon pro dalších šest let, znamenají posilování a pokračování tohoto trendu.

Požadavky prevence vzniku obalů a obalových odpadů se v praxi neprosazují v dostatečné míře a chybí pro ně vhodná ekonomická motivace. Pro uplatňování zákonem požadované hierarchie nakládání s obalovým odpadem, která upřednostňuje materiálové využívání obalových odpadů, nejsou zatím vytvořeny ekonomické podmínky, které by toto materiálové využívání podporovaly a činily výhodnějším než prosté odstranění odpadů. Třídění obalových odpadů při sběru komunálních odpadů není dostačující a také postrádá ekonomickou motivaci domácností.

Jsem přesvědčen, že výrazné zlepšování ochrany životního prostředí je do značné míry otázkou politickou. Role státu je v této věci významná a nezastupitelná. Stát musí stanovit pravidla, podmínky, pobídky a sankce. Mluvíme-li o obalech a odpadech z nich, nepochybujeme o tom, že role jednotlivce je zde nezastupitelná a významná.

Jako nezbytné pro skutečné zlepšení v praxi vidím tři věci:

- poskytnout spotřebiteli osvětu,
- dát mu pohodlnou možnost odpad separovat, třídít, vracet a

- dát mu jistotu, že je dále se surovinami jím správně odloženými bude následně nakládáno smysluplně a v souladu se záměry, které ho k ekologickému jednání a chování vedou.

Pak lze doufat, že se postupně přiblížíme k vysoké míře ekologické uvědomělosti a chování spotřebitele, která se projeví třeba již při koupi výrobku zohledněním i šetrnosti jeho obalu vůči životnímu prostředí

Přes zmíněné nedostatky považuji současnou právní úpravu nakládání s obaly a obalovými odpady za velký pokrok správným směrem. Nedostatky jsou výzvou k zamýšlení a k hledání kroků, které je umožní překonávat.

9 Seznam používaných zkratk

ES	Evropské společenství
Zákon	zákon č. 477/2001 Sb., o obalech
Zákon o odpadech	zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
směrnice	směrnice č. 94/62/EC o obalech a obalových odpadech
směrnice o odpadech	směrnice č. 75/442/EHS o odpadech
Ministerstvo	Ministerstvo životního prostředí
AOS	autorizovaná obalová společnost
Seznam	seznam osob, které mají povinnost zpětného odběru nebo využití odpadu z obalů
společnost	společnost EKO-KOM a.s.

10 Seznam literatury

Milan Damohorský a kolektiv, Právo životního prostředí, 1. Vydání 2003, C.H. Beck

Důvodová zpráva k zákonu č. 477/2001Sb., Obecná část

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 94/2004 Sb

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 66/2006 Sb.

JUDr. Petr Petžílek, Ph.D, Zákon o obalech č. 477/2001 Sb., a související předpisy s komentářem

JUDr. Ivana Hrušová, České právo životního prostředí 1/2004, Problematika nakládání s komunálním odpadem

Alexandr Abušinov, Nakládání s odpady 1/2005, Smršitelné fólie mají méně odpadu

Pavel Viček, Marketing & Media 7/2006, Všichni stejné láhve

Petr Bartoníček, Marketig & Media 10/2006, Zase zpátky k vodovodu?

Tomáš Hodek, Odpady, 11/2004, Kompostovatelné plasty při nakládání s biologicky rozložitelným odpadem

Mgr. Kateřina Menzelová Odpady 9/2004 Omezování vzniku komunálního odpadu

Doc. Ing. Petr Šauer, CSc., Odpady 11/2004, Projekt PAYT v České republice

10.1 Právní předpisy

zákon č. 477/2001 Sb., o obalech ve znění pozdějších novel

zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech znění pozdějších novel

směrnice č. 94/62/EC o obalech a obalových odpadech znění pozdějších novel

směrnice č. 75/442/EHS o odpadech znění pozdějších novel

zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky

nařízení vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů

vyhláška č. 116/2002 Sb., Ministerstva průmyslu a obchodu, o způsobu označování vratných zálohovaných obalů,

vyhláška č. 641/2004 Sb., Ministerstva životního prostředí o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence,

Rozhodnutí Komise 2001/171/ES, kterým se stanoví podmínky pro odchylku u skleněných obalů týkajících se úrovně koncentrací těžkých kovů stanovených směrnicí 94/62/ES

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 66/2006 Sb.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 94/2004 Sb.

Důvodová zpráva k návrhu zákonu č. 477/2001Sb.

10.2 Internetové stánky

www.ekokom.cz společnost EKO-KOM a.s.

www.justice.cz Ministerstvo spravedlnosti

www.env.cz Ministerstvo životního prostředí

www.czsu.cz Český statistický úřad

11 Přílohy

Příloha č.1¹¹⁹ : Počet obcí a obyvatel zapojených do v systému společnosti EKO-KOM v letech 1999-2004

V rámci Dobrovolné dohody

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Počet obcí	754	2.156	2.781	3.700	4.358	4.932
Počet obyvatel	2.136.000	5.632.000	8.135.238	9.116.400	9.504.706	9.799.894
Podíl populace	20,7 %	51 %	79%	88%	93%	96%
Celkem využitý odpad	19.800 t	70.067 t	152.196 t	223.080 t	333.770 t	406.126 t
Výtěžnost tříděného odpadu na obyv./rok	9,27 kg	12,44 kg	18,7 kg	24,4 kg	28,4 kg	33,9 kg

Příloha č.2¹²⁰ . Počet podniků a podíl na trhu spotřebitelských obalů v letech 1999-2004 prostřednictvím systému Společnosti EKO-KOM a.s.

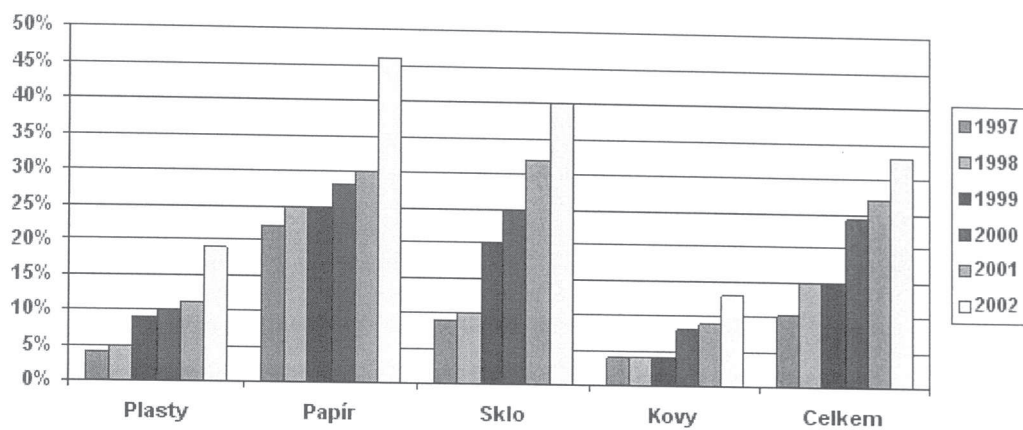
V rámci Dobrovolné dohody

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Počet klientů	41	307	581	15.084	20.754	21.164
Obaly uvedené na trh v ČR (t)	140.000	753.252	717.227	1.427.949	2.342.027	2.356.664
- z toho nevratně	46.147 (33 %)	207.564 (28 %)	252.846 (35%)	489.698 (34%)	679.952 t (30%)	725.706 (31%)
- z toho vratně	93.853 (67 %)	545.688 (72 %)	464.381 (65%)	938.251 (66%)	1.662.075 (70%)	1.630.958 (69%)
Podíl na trhu spotřebitelských obalů v ČR (%)	17,6 %	37 %	46%	70%	93%	96%

¹¹⁹ www.ekokom.cz

¹²⁰ www.ekokom.cz

Příloha č. 3¹²¹: Podíl recyklovaných druhů odpadů v letech 1997-2002

¹²¹ www.ekokom.cz